

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Ζ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1958 | ΑΡΙΘ. 20

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Είναι πνευματικόν, ψυχοσωτήριο και οὐράνιον τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον τελεῖ ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Πνευματικὸς Πατήρ. Ὡς τοιοῦτον, ἀντιμετωπίζει τὴν ἐχθρότητα τοῦ διαβόλου, ὅστις «ὡς λέων ὠρνόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη» (Α' Πέτρ. 5,8). Ὁ Ἐξομολόγος δὲν ἀγνοεῖ τὰ «νοήματα αὐτοῦ» (Β' Κορ. 2,11). Ἔχει σαφῆ ἀντίληψιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ διάβολος ἐκτοξεύει τὰ «πεπρωμένα βέλη» του κατ' ἐξοχὴν ἐναντίον τῶν ἐργατῶν τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι μοχθοῦν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν.

Καὶ εἶναι, πράγματι, ἀκούραστος καὶ πολυμήχανος, προκειμένου νὰ ἀποθαρρύνῃ τὸν Πνευματικὸν καὶ νὰ διαβάλῃ τὸ ἅγιον ἔργον του. Ὡς «κλέπτης ἐν νυκτί» ἀποπειρᾶται νὰ μολόνη τὴν καρδίαν του καὶ ὡς ἐχθρὸς αὐτοῦ προσπαθεῖ νὰ ἐνσπείρῃ «ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου» (Ματθ. 13,25), διὰ νὰ καταπνίξῃ τὰς ὠραίας του ἐπιτεύξεις εἰς τὸν ψυχικὸν ἀγρὸν τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Τὸ ποτηρὸν Πνεῦμα πειράζει τὸν Πνευματικὸν διὰ φθοροποιῶν σκέψεων, θίγει τὰς ἐπιδιώξεις του, καὶ χρησιμοποιοεῖ πολ- λάκις ὡς ὄργανά του αὐτοὺς τοὺς ἐξομολογουμένους.

Καὶ πράγματι. Πλείστας ὄσας σκέψεις προκαλεῖ εἰς τὸν Πνευματικὸν ὁ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν μας, αἱ ὁποῖαι τὸν ἀπασχολοῦν σοβαρῶς καὶ ἐγείρουν ἐνίοτε δεινὴν ἀνησυχίαν. Ἐμβάλλει, λόγου χάριν, εἰς τὸν Πνευματικὸν τοιαύτας περίπου σκέψεις: — «Εἶμαι ἐγὼ ὁ κατάλληλος Πνευματικὸς διὰ νὰ μεταφέρω ἐξ οὐρανοῦ τὸ δῶρον τῆς ἀφέσεως; Δὲν ἔχω μόρφωσιν, δὲν ἔχω πείραν, δὲν ἔχω ἀρετὴν, δὲν ἔχω ἀρετὴν ἡλικίαν. Ἄρα, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γίνω τῶν ψυχῶν θεραπευτής. Καί, ἐπομένως, ποῖαν εὐθύνην φέρω, ἂν δὲν εἶμαι τοῦ Ἱεροῦ τοῦτου λειτουργήματος ἀφωσιωμένος ὑπηρέτης; Ἄλλως τε βλέπω ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τακτικῶς ἐξομολογοῦνται, χωρὶς νὰ σημειῶνουν πρόοδον εἰς τὴν πνευματικὴν των

ζωήν. Ἐπανέρχονται εἰς τὰ ἴδια καὶ ὁμολογοῦν ἐκάστοτε τὰς ἰδίας πτώσεις. Ποία ὀφέλεια προκύπτει ἐκ τοῦ Μυστηρίου;

Αἱ σκέψεις αὐταὶ θέτουν ἐν ἀμφιβολῶ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως καὶ παραλύουν τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ Πνευματικοῦ. Ὁ ζῆλος ἐξαφανίζεται. Ἡ πνευματικότης ὑποβαθμίζεται. Καὶ μεταβάλλεται σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἄνθρωπον τῆς ρουτίνας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος. Δὲν γίνεται πλέον δι' αὐτὸν κύριον μέλημα ἢ κατὰ Χριστὸν μόρφωσις τῶν πνευματικῶν του τέκνων. «Τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενος» ὑπὸ ὕλικήν ἔποψιν, «μεριμνᾷ καὶ τυρβάζει περὶ πολλὰ» πλὴν ἐκείνου, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἀφιερῶθη κατὰ τὴν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονίαν του. Ἔχομεν, λοιπόν, πρὸ ὀφθαλμῶν ἀξιοθρήνητον κατάντημα Πνευματικοῦ, ὀφειλόμενον εἰς σκέψεις μὴ χριστιανικὰς, αἱ ὁποῖαι, ὑπὸ τοῦ διαβόλου τεχνηέντως ὑποβληθεῖσαι καὶ ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ ἀπερισκέπτως γενόμεναι ἀποδεκταί, ἐνέκρωσαν ἀγίους πόθους καὶ διέβρωσαν πνευματικῶς συγκροτημένους λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται σκέψεις μόνον διὰ τῶν εὐσεβῶν στοχασμῶν τῆς ἀληθοῦς ταπεινοφροσύνης ἀντιμετωπίζονται. Διὰ τῆς θερμῆς προσευχῆς ἢ φθοροποιός των ἐπίδρασις ἐξουδετεροῦται. Διὰ τῆς εἰλικρινοῦς συμπαραστάσεως ἄλλων Πνευματικῶν Πατέρων ὑπερνικῶνται αἱ μελαγχολίαι καὶ οἱ ἀπαισιόδοξοι λογισμοὶ μετὰ τῶν συναφῶν ψυχικῶν καταστάσεων. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πνέει τότε εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τοῦ Ἐξομολόγου. Φλογίζει τὸν ἐνθουσιασμόν του. Ζωογονεῖ τὴν δραστηριότητά του. Ἀμείβει μὲ πλουσίους καρποὺς τοὺς κόπους του. Καὶ ἐπομένως ἀναδεικνύεται νικητὴς τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ ὀλεθριωτάτων εἰσηγήσεων.

Ἄλλ' ὁ διάβολος ἐξακολουθεῖ πειραζών. Θίγει τώρα τὰ ὕλικὰ συμφέροντα. Ἐχει βεβαίως καὶ ὁ Πνευματικὸς ὡς ἄνθρωπος ὕλικὰς ἀνάγκας. Καὶ ἐφ' ὅσον ἐνδρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς νομιμότητος καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ πνεύματος δὲν δικαιούμεθα νὰ τὰς παραγνωρίζωμεν. Ἄλλ' ὁ Σατανᾶς ὑπεισέρχεται δολίως. Σήμερον ἐξογκώνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Πνευματικοῦ τὰς ὕλικὰς ἀνάγκας, ὥστε ἢ ἱκανοποίησις αὐτῶν νὰ ἐμφανίζεται ἢ ἔχουσα πρωταρχικὴν σημασίαν. Αὔριον διαστρέφει τὸ νόημά των, δικαιολογεῖ διὰ χριστιανικῶν δῆθεν συλλογισμῶν τὴν ὑπαρ-

ξίν των, μέχρι σημείου ὥστε νὰ καταπνίγονται αἱ πράγματι πνευματικαὶ ἀνάγκαι.

Τοιουτοτρόπως, ἔχομεν τὴν θλιβερὰν κατάπτωσιν τοῦ χρηματιζομένου Ἐξομολόγου, ὁ ὁποῖος μεταβάλλει τὸ ἀγιότατον Μυστήριον τῆς Φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ εἰς οἰκονομικὸν παράγοντα. Δέχεται χρήματα κατὰ τὴν Ἐξομολόγησιν ἣ τρέπεται πρὸς ἄλλας τελετουργικὰς ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποφέρουν πλουσιώτερον ὑλικὸν κέρδος, ἀδιαφορῶν διὰ τὰς ψυχικὰς ἀνάγκας τῶν Χριστιανῶν. Ἐφ' ὅσον ἡ καρδιά του ἐτραυματίσθη ὑπὸ τοῦ κερδύφου Ἑρμούδεν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἐπιμελῶς καὶ ἐπωφελῶς τὸ Ἱερὸν Μυστήριον. Δὲν καλλιεργεῖ συστηματικῶς καὶ «μετ' ἐπιστήμης» τὸ ἔργον τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως. Δὲν παρακολουθεῖ πλέον μετὰ ζήλου τὴν πρὸς τὴν τελειότητα πορείαν τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Εἰς τὴν ὀδυνηρὰν αὐτὴν περίπτωσιν μία εἶναι ἡ ἀλήθεια: Ὁ οὕτω τραυματισθεὶς Πνευματικὸς ἐν Πνεύματι περισυλλογῆς, νὰ στοχασθῇ τοὺς ἀθανάτους λόγους τοῦ Κυρίου: «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Ἔχει ἀνάγκην πνευματικοῦ ἀνακαισμοῦ εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ὅποτε ἡ θεία Χάρις ὡς πνευματικὴ δύναμις θὰ ἐκρῖζώσῃ τὰς πλεονεκτικὰς του διαθέσεις καὶ θὰ στρέψῃ τὴν καρδίαν του πρὸς τὰ ἄνω, ὥστε νὰ εὐρίσκουν ἐφαρμογὴν οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Τὰ ἄνω ζητεῖτε... τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Κολ. 3,1).

«Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας». Ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ ἀτενίζων πρὸς τὸν Οὐρανόν, ἐκδέχεται τὴν θείαν εὐλογίαν καὶ ἀποκρούει τὸ πονηρὸν. Σκέψεις καὶ συμφέροντα ὑποτάσσονται εἰς τὸ Πνεῦμα καὶ ἑναρμονίζονται πρὸς τὰς ἱεράς του ὑποχρεώσεις. Ἀναδεικνύεται, οὕτω, τὸ ἐκλεκτὸν τῆς Ἐκκλησίας ὄργανον, τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ψυχῶν, ἐνῶ συγχρόνως ἐπαγρυπνεῖ διὰ νὰ διαφυλάσσεται ἀκέραιος ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω κινδύνων καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γράφωμεν εἰς τὸ προσεχές.

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ
Διευθυντῆς τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως
παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ.

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Σοῦ εἶπα στὸ προηγούμενο γράμμα πὼς κατὰ τὴ Γραφὴ χρειάζεται γιὰ τὸν Κληρικὸ καὶ «καλὴ μαρτυρία» ἀπὸ τοὺς ἔξω. Θὰ μοῦ εἰπῆς: Ὁ τέτοιος, ἀφοῦ δὲν ἔχει θανάσιμα ἁμαρτήματα κωλυτικὰ τῆς ἱερωσύνης κατὰ τοὺς Κανόνας, ἅς γίνῃ ἱερεὺς, γιὰ τὴν πονηρία τῶν χωρικῶν του, σὲ ἄλλη Ἔνορία ποῦ δὲν τὸν ἤξερε κανεὶς. Ἐνας λόγος εἶναι αὐτός, ἀγαπητέ, κι' εὐκολα σὰ λόγος βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα σου. Ὁ ἱερεὺς μοιάζει σὰν τὴν κοπέλλα πρὶν παντρευτῆ. Ὅσο μένει κοπέλλα, εἶναι καλὴ καὶ ἅγια μεταξὺ τῶν ἄλλων. Ἀπ' τὴ στιγμὴ ὅμως ποῦ ἄρχισαν τὰ συμπεθεριά, τότε ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ ὅλο ἐλαττώματα, ἔχει δὲν ἔχει, τῆς βρῖσκουν, εἴτε φυσικὰ, εἴτε ἠθικὰ. Ὅτι εἶναι πλευριτικὴ. Ὅτι κάποτε ἔκανε «κούρα». Ὅτι «λένε» πὼς πέρασε φυματίωσι. Βρῖσκουν πὼς τὸ δεξὶ τῆς χέρι εἶναι λιγάκι στραβό, εἶναι σακάτα, καὶ ὅ,τι ἀπίθανον καὶ ψευδές, ἢ κάτι τὸ τιποτένιο, ποῦ ἐξογκιώνεται ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ πὼς γίνεται συνοικέσιο ν' ἀποκατασταθῆ. Ὑστερα, ἀφοῦ τὴ βγάλουν σκάρτη στὸ σῶμα, θ' ἀρχίσουν τὴν ψυχικὴ ἀνατομία: Εἶναι νευρικὴ, γλωσσοῦ, ἀπότομη, ἀνοικοκύρευτη, ἀπολίτιστη καὶ ἐπὶ πλέον δὲν εἶναι καί... ἀπὸ σοί!... Δὲν ἀποκλείεται νὰ τῆς κολλήσουν καὶ ἀνηθικότητες, μὲ τὸν τρόπο ποῦ οἱ συκοφάντες ξέρουν ν' ἀποφεύγουν τὴν προσωπικὴ τους δίωξι, νὰ εἰποῦν δηλαδή, πὼς «ἔχει καὶ ἀκουστῆ!...» Αὐτὸ τὸ τελευταῖο παίρνει ἢ ἀνύποπτη κόρη σὰν χαριστικὴ βολή. Ἄν ὁ γαμπρὸς εἶναι ἀπὸ μακρυνὸ μέρος παίρνει τ' ἀνώνυμα γράμματα. Πάντως ἡ διαβολὴ καὶ συκοφαντία θὰ πηγαίνουν καὶ θ' ἄρχωνται μὲ βία ὅπως τὰ θανατηφόρα ρεύματα στὴν πλάτη τῆς κόρης καὶ τοῦ γαμπροῦ, μὲ τέρμα τὴν ματαίωσι τοῦ συνοικεσίου. Ὁ ἱερεὺς, ὅσο εἶναι λαϊκός, εὐλογεῖται ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαϊκοὺς ποῦ πέφτουν στὰ ἴδια κρίματα. Τὸν θεωροῦν σὰν τὸν ἑαυτό τους. Δὲν τὸν κατηγοροῦν, γιὰτὶ θὰ ἔρριχναν τὶς πέτρες στὸ ἴδιο τους τὸ κεφάλι. Μόλις ὅμως ἀσφραγισθῶν πὼς ὁ φίλος τους ἐτοιμάζεται γιὰ νὰ γίνῃ ἱερεὺς, τότε βρῖσκουν ὅλα τὰ σωματικὰ καὶ ἠθικὰ «κουσούργια». Καὶ ἂν ὅπως λές, δὲν γίνῃ γιὰ τὸν τόπο του, ἀλλὰ σταλῆ νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἄλλους ποῦ δὲν τὸν ξέρουν, θὰ πάθῃ ὅ,τι παθαίνει ἢ ὑποψηφία νύφη: Θὰ ὀργιάσῃ ἢ κακὴ φήμη, ποῦ ἔχει ἀνάλαφρα καὶ γοργοκίνητα φτερὰ καὶ τὰ κακὰ μηνύματα, σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ καὶ ἔκτασι, θὰ τὸν κάμουν πιὸ μαῦρο κι' ἀπὸ τὸ ράσο του. Τοῦλάχιστον στὸν τόπο του θὰ εὕρισκαν καὶ κανένα προτέρημα, ποῦ θ' ἀντιστάθμιζε ἓνα του ἐλάττωμα. Ἐκεῖ στὸ ξένο μέρος ποῦ ὁ τοπικισμὸς βρῖσκεται σὰν ὁμαδικὸς ἐγωϊσμὸς, θὰ θεωρῆται «ξένος» ποῦ πῆγε νὰ τοὺς φάῃ τὸ ψωμί». Θὰ λένε διάφορα. Τ' ἀκοῦς! Μᾶς ἔφεραν

ένα πρόβην χωροφύλακα!... Ένα τηλεγραφοκόλωνα!... Ένα χοιροβοσικό!...» κ.ο.κ., λές και τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος ἀνατρέπει τὰς βάσεις ἐνὸς τιμίου χαρακτῆρος. Φαντάσου τώρα, ἀδελφέ, νὰ ὑπάρχουν στὸ λαϊκὸ πού θὰ γίνῃ ἱερεὺς, δημόσια, χτυπητὰ ἐλαττώματα, πού λόγῳ τῆς ιδιότητός του αὐριο θὰ ζητήσῃ νὰ μὴ κοσμοῦν και τοὺς ἐνορίτας του.

Ν' ἀναλάβῃ, λές, καθήκοντα σὲ μακρυνὴ Ἑνορία. "Ἄκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ: Στὸ χωριό του μπορεῖ νὰ βρεθοῦν και μερικοὶ συγγενεῖς κοντά του νὰ τὸν στηρίζουν. Ἐκεῖ στὸ ξένο μέρος, ἐκτὸς ἀπ' ὅσα θὰ τοῦ ψάλλουν, θὰ προστεθῇ και κάτι ἄλλο. Τὸ ποιὸς ἦλθε και τί ἔγινε. Ἦλθε φτωχὸς και ἐπλούτισε. Ἦλθε γυμνὸς κι' ἐντύθηκε. Ἦλθε πεινασμένος και χόρτασε, σπουδάζει δὲ και τὰ παιδιὰ του. Ἐκαμε ἓνα σβέροκο τόοοοσον!.. Δὲν θὰ τὸν ἐξετάσουν σὰν πατέρα τους, σὰν πνευματικὸ τους τσοπάνη, σὰν σάρκα ἀπὸ τὴν ἴδια τους τὴ σάρκα, και ψυχὴ τους ἀπὸ τὴν ἴδια τους τὴν ψυχὴ. Κατὰ κάποια περιόδια μου σὲ μιὰ Ἑπαρχία, ἠρώτησα τὸν ἱερέα πού μένει, και γιατί ἀνέλαβαν οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ νὰ μὲ φιλοξενήσουν. Ποῦ νομίζετε πὼς ἔμενε; Σὲ μιὰ χαμοκέλλα πού οἱ χωρικοὶ ἔβαζαν ἄχυρα και τὰ ζῶα τους. Και μάλιστα τοῦ ἔπαιρναν και ἐνοίκιον!... Παίρνεις εἶδησι ἀδελφέ; ἢ ὄχι; Και τὴν οἰκογένειά του τὴν κρατοῦσεν ὁ ἄνθρωπος στὸ δικό του χωριό. Τὶ ἐδοκίμασεν ἡ ψυχὴ μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ. Δὲν εὗρέθη κατάλυμα γιὰ τὸν ἱερέα. Τὸν πρῶτο πολίτη τοῦ χωριοῦ! Και ὅταν ἀγανακτισμένος γιὰ τὴν ἀσέβεια αὐτῆ και τῆ βρισιὰ κατὰ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου τοὺς ἔκαμα τίς πιὸ σκληρὰς και ὠμὰς παρατηρήσεις, αὐτοὶ σ' ἐπίμετρο τὸν ἐγονάτιζαν μὲ ἓνα σωρὸ ἰδιοτροπίες. Σ' ἐρωτῶ: Μπορεῖ νὰ δουλέψῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὴν Ἑνορία του, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ; "Ἄν δὲν εἶναι, και ὡς λαϊκὸς, κατασφαλισμένος μὲ τὴν καλὴ φήμη, τότε ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ὑπολήψεως θὰ ζήσῃ σὰν τὸν τελευταῖο περιφρονημένο τοῦ χωριοῦ. Στὸ χωριό, ὡσάνκις ἤθελαν νὰ τὸν φωνάζουν στὴν ἀνάγκη τους, τὸν φώναζαν: «Ρὲ παπᾶ. Πάρε τὰ σύνεργά σου κι' ἔλα νὰ βαφτίσουμε τὸ παιδί...». Σ' ἐρωτῶ και πάλιν ἀδελφέ, γίνεται ἔτσι χωριό; Συγκροτεῖται, σ' ἐποχὴ ἠθικοῦ ξεθωριάσματος και ξεχαρβαλώματος, Κοινωνία; Καταρτίζεται πνευματικὴ ποίμνη μὲ ἄνθρωπο κακόφημο; "Ἄν μὲ δυσκολία κρατιέται ὁ ἀδιάβλητος, πὼς θὰ σταθῇ ὁ δικαίως ἢ ἀδίκως διαβεβλημένος;

Δὲν λύεται τὸ ζήτημα μὲ τὴν τοποθέτησι κακοφῆμων ἱερέων σὲ ἄλλη Ἑνορία. Μετατοπίζεται ἀπλῶς τὸ θέμα. Ὁ ἱερεὺς γιὰ νὰ δράσῃ πρέπει νὰ ἀγαπηθῇ, νὰ δεθῇ ψυχικὰ μὲ τοὺς ἐνορίτας του. Και θὰ δεθῇ, ἂν εἶναι ἀδιάβλητος, και ἔχῃ τὴν ἐξωθεν μαρτυρίαν. Μοῦ φαίνεται πὼς θὰ συμφωνῆς τώρα. Ἔτσι;

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ “ΛΕΙΜΩΝΑ,,

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΣΧΟΥ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΘΕΟΦΑΝΗ

Κάποιος γέροντας ἔκανε τὴν ἀσκησὴ του στὴ Λαύρα τοῦ Καλαμῶνα, ποῦ βρίσκεται κοντὰ στὸν Ἰορδάνη ποταμὸ. Ἦτανε δὲ ὁ γέροντας αὐτὸς μεγάλος ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ἀγία καὶ θεάρεστη κατὰ πάντα ζωὴ του.

Ἐνας λοιπὸν ξενοχωρίτης ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν πολιτεία Δαρὰ ποῦ τὸν ἔλεγαν Θεοφάνη ἐπῆγε πρὸς συνάντησὴ του, διψῶντας νὰ φωτισθῆ ἀπὸ τὸν ἄμωμο καὶ πρᾶον αὐτὸν γέροντα, γιὰ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ γιὰ τὶς κακὲς καὶ ταπεινὲς σαρκικὲς ἐπιθυμίαι, ποῦ βάζει ὁ πονηρὸς στὴ χωματένια καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Κι' ὁ γέροντας ἄρχισε νὰ τὸν φωτίζη συστηματικὰ καὶ νὰ τὸν στερεώνη, μὲ τὰ σοφὰ καὶ τ' ἀγιασμένα του λόγια, στὴ σωφροσύνη καὶ στὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς. Ὅταν λοιπὸν ἐφωτίσθηκεν ἀρκετὰ ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὴ διδαχὴ τοῦ γέροντα, τοῦ εἶπε μιὰν ἡμέρα.

— Ἀββᾶ μου, θέλω νὰ σοῦ ξαγορευθῶ, πῶς ἐγὼ στὴν πατρίδα μου ἀκολουθῶ τοὺς Νεστοριανούς. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἂν καὶ τὸ θέλω πολὺ νὰ μείνω κοντὰ σου, δὲν τὸ μπορῶ.

Ὁ Γέροντας, μόλις ἀκουσε νὰ μιλῆ ὁ ἀδελφὸς γιὰ τὸ Νεστόριο, τὸν ἐκυρίεψε πολὺ μεγάλη λύπη γιὰ τὴν πλάνη καὶ γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τὸν ἐσυμβούλεψε, παρακαλεστὰ καὶ μὲ πραότητα, νὰ ξεκόψῃ ἀπὸ τὴ πλανερὴ καὶ τὴ βλαβερὴν αὐτὴν αἵρεση, καὶ νὰ ξαναγυρίσῃ στοὺς κόλπους τῆς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸν ἐφώτιζε δὲ πῶς δὲν ὑπάρχει σωτηρία, γιὰ ὅποιον δὲν ὁμολογεῖ, πῶς ἡ ἀγία Παρθένος Μαρία εἶναι πραγματικὰ Θεοτόκος.

Κι' ὁ ἀδελφὸς ἀπάντησε στὸ γέροντα:

— Γέροντά μου, ὅλες οἱ αἰρέσεις τὸ ἴδιο ἀκριβῶς πρᾶγμα λένε· πῶς τάχα δὲν σώζεται κανένας, παρὰ μὲ τῆ δική τους μονάχα διδασκαλία. Τί νὰ κάνω λοιπὸν κέγῳ ὁ κακομοίρης δὲν ξέρω. Γι' αὐτό, δεήσου γέροντά μου, στὸν Κύριο, νὰ μοῦ φανερώσῃ χειροπιαστὰ ποιὸ εἶναι τὸ σωστὸ καὶ ποιὰ εἶναι ἡ ἀλήθινῃ πίστι.

Ὁ Γέροντας, μόλις τᾶκουσεν αὐτό, τὸ δέχθηκε πασίχαρος καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἐγὼ θὰ λείψω λίγο. Ἐσὺ νὰ καθήσῃς ἐδῶ στὸ κελλί μου αὐτό· κι' ἔχω τίς ἐλπίδες μου στὸν Πανάγαθο Θεὸ καὶ στὴν ἀπροσμέτρητη καλωσύνη Του, πῶς θὰ σοῦ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθεια.

Ἀφήνοντας λοιπὸν τὸν ἀδελφὸ μονάχο στὴν ἀσκητική του σπηλιά, ἐτράβηξεν αὐτὸς βορεινὰ πρὸς τὴ Νεκρὴ Θάλασσα· κι' ἐκεῖ παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα τὸ Θεό, νὰ κάμῃ τὸ ἔλεος του καὶ νὰ φωτίσῃ τὸν πλανεμένον ἀδελφὸ.

Τῆ δευτέρα λοιπὸν ἡμέρα ἀπὸ τότε ποὺ εἶχε φύγει ὁ γέροντας, ὁ ἀδελφὸς ποὺ ἀπόμεινε στὸ κελλί του, εἶδε νὰ στέκεται ἀπὸ πάνω του κάποιος, ποὺ ἦτανε φοβερὸς καὶ τρομερὸς στὴν ὄψῃ καὶ ποὺ τοῦ εἶπε:

— Σήκω κι' ἔλα μαζί μου. Καὶ θὰ δῆς τὴν ἀλήθεια.

Καὶ λέγοντάς του αὐτό, τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ὠδήγησε σὲ κάποιον τόπον κατασκότεινον καὶ ποὺ ἀνάδινε φωτιὰς καὶ δυσωδίας. Κι' ἐκεῖ τοῦδειξε τὸ Νεστόριο, τὸ Θεόδωρο, τὸν Εὐτυχῆ, τὸν Ἀπολλινάριο, τὸν Δίδυμο, τὸ Διόσκουρο, τὸν Σευῆρο, τὸν Ἄρειο κι' ἄλλους τέτοιους, ποὺ ἦτανε σύγκορμοι βυθισμένοι μέσα στὴ φωτιά· καὶ τοῦ λέει:

— Βλέπεις; Αὐτὸς ὁ τόπος ἔχει ἐτοιμασθῆ ἐπιτηδες γιὰ τοὺς αἰρετικούς καὶ γιὰ ὅσους ἀκολουθοῦν τίς διδασκαλίες τους. Ἄν λοιπὸν σ' ἀρέσῃ ὁ τόπος αὐτός, μεῖνε σ' αὐτὰ ποὺ τώρα πιστεύεις. Ἄν ὅμως δὲν θέλῃς νὰ δοκιμάσῃς τὴν Κόλασιν αὐτῆ, ξαναγύρισε στὴν Ἀγία καὶ Καθολικὴν Ἐκκλησία, ὅπως σὲ συμ-

βουλεύει ὁ γέροντας. Γιατὶ σοῦ τὸ λέω, καὶ νὰ τὸ καταλάβῃς αὐτὸ καλὰ· ὅποιος δὲν ἔχει ὀρθὴ πίστη, κι' ἂν ἀκόμη πραγματοποιήσῃ στὴ ζωὴ του κάθε ἀρετὴ, σ' αὐτὸ τὸν τόπο θὰ καταντήσῃ.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια πᾶκουσε, καὶ μὲ τὰ ὅσα εἶδε, συνῆλθεν ὁ ἀδελφός. Κι' ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ γέροντας, τοῦ διηγήθηκε τὰ ὅσα ἐγένηκαν· κι' ἐξαναγύρισεν ἀμέσως στοὺς κόλπους τῆς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας μας. Κι' ἔμεινε γιὰ πάντα στὸν Καλαμῶνα μαζί μὲ τὸν ἅγιο γέροντα· κι' ἀφοῦ ἔζησαν ἀχώριστοι κάμποσα χρόνια, ἀναπαύθηκε μὲ εἰρήνη στοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΗΣ ΣΑΦΑΣ.

Στὴ Μονὴ τοῦ ἀββᾶ Εὐστοργίου ἔκανε τὸν κανόνα τῆς ἡσυχαστικῆς του ζωῆς κάποιος γέροντας, πού γιὰ τὴ θεάρεστη κατὰ πάντα πολιτεία του ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων — ἁγιασμένη ἄς εἶναι ἡ μνήμη του — ζήτησε νὰ τὸν ἀναδείξῃ σὲ ἡγούμενο τοῦ Μοναστηριοῦ.

Ὁ γέροντας ὅμως ἀρνήθηκε, λέγοντάς του, πῶς τῷχει τάξιμο νὰ πάῃ νὰ προσκυνήσῃ στὸ ὄρος Σινᾶ. Ὁ Πατριάρχης ὅμως δὲν τὸ παραδεχότανε αὐτό, ἀλλὰ τὸν ἐβίαζε νὰ γίνῃ πρῶτα ἡγούμενος κ' ὕστερα νὰ φύγῃ γιὰ τὸ τάξιμό του.

Ὁ γέροντας ὅμως ἀντιγνωμοῦσε· κι' ἔτσι τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον, ἀφοῦ ὅμως πρῶτα παραδέχθηκε, πῶς σὰν γυρίσῃ πίσω μὲ τὸ καλό, θὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ ἡγούμενος.

Κι' ἔτσι, ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ Πατριάρχου καί, μὲ τὴν εὐχὴ του, ἔφυγε γιὰ τὸ ὄρος Σινᾶ, παίρνοντας μαζί του καὶ τὸν ὑποτακτικό του.

Ὅταν λοιπὸν ἐδιάβηκαν τὸν Ἰορδάνη ποταμὸ καὶ εἶχανε ξεμακρύνει λίγο, τὸ γέροντα τὸν ἔπιασε ξαφνικὰ τούρτουρο καὶ τοῦ ἦλθε καὶ πυρετὸς μεγάλος.

Κι' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐβαστούσανε πλέον τὰ πόδια του νὰ

περπατᾷ κι' ἐκεῖ κοντὰ εἶδανε μιὰ σπηληρά, ἐμπήκανε μέσα, γιὰ νὰ ξαπλώσῃ λίγο ὁ γέροντας καὶ γιὰ ν' ἀνακουφισθῇ κάπως.

Ἐπέρασαν ὅμως τρία ὀλόκληρα μερόνυχτα μέσα στὴ σπηληρά, μὰ ὁ πυρετὸς δὲν τὸν ἄφηνε· κι' οὔτε καὶμποροῦσε νὰ σαλέψῃ διόλου. Κι' ὅταν ἀποκοιμήθηκε κάποτε, εἶδεν στὸν ὕπνο του κάποιον, ποῦ τὸν ἀρώτησε·

— Ποῦ θέλεις νὰ πᾶς, γέροντα;

— Στὸ ὄρος Σινᾶ· ἀπάντησε ὁ γέροντας σ' αὐτὸν ποῦ τὸν ἐρωτοῦσε.

— Σὲ παρακαλῶ, τοῦ λέει ἐκεῖνος, νὰ μὴν πᾶς· καὶ νὰ μὴ φύγῃς ἀπὸ τὴ σπηληρὰν αὐτή.

Ἄλλο γέροντας ὅμως δὲν τὸ παραδέχθηκε αὐτό.

Καὶ τότε ἐκεῖνος ἐχάθηκεν ἀπὸ ἐμπρός του. Καὶ ὁ πυρετὸς του ὀλοένα κι' ἐδυνάμωνε.

Τὴν ἄλλη βραδεῖά, πάλι, μόλις ἐπῆρε τὸ γέροντα ὁ ὕπνος, τοῦ ξαναφανερῶθηκε μπροστά του ὁ ἴδιος ἄνθρωπος, ὅπως καὶ τὴν προηγούμενη φορὰ καὶ τοῦ εἶπε·

— Γέροντα, θέλω νὰ μ' ἀκούσῃς· καὶ ὅπως σοῦ εἶπα, νὰ μὴ ξεμακρύνῃς ἀπὸ ἐδῶ ποῦ κοιτέσαι.

Καὶ ὁ γέροντας τ' ἀπάντησε.

— Καὶ ποιὸς εἶσαι ἐσύ, ποῦ μοῦ τὸ ζητᾷς αὐτό;

— Ἐγὼ εἶμαι, τοῦ εἶπε ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

Καὶ γιὰ τοῦτο σοῦ λέω νὰ μὴν πᾶς πουθενά. Καὶ μάθε, πὼς ἡ μικρὴ αὐτὴ σπηληρὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ. Γιατὶ πολλὰς φορὰς ἐμπῆκε μέσα σ' αὐτὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ποῦ ἐρχόντανε ἐδῶ γιὰ νὰ ἰδῇ ἐμένα. Δὸς μου λοιπὸν τὸ λόγο σου, πὼς θὰ μείνῃς ἐδῶ· κι' ἐγὼ θὰ σοῦ χαρίσω εὐθύς τὴν ὑγεία σου.

Ἄλλο γέροντας τότε τὸ δέχθηκε αὐτὸ μὲ μεγάλη του χαρά· κι' ἔδωκε τὸ λόγο του πὼς θὰ μείνῃ γιὰ πάντα στὴ σπηληρὰν αὐτή· κι' ἀμέσως ἐγίνηκε καλά.

Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐκατοίκησε σ' αὐτή· καὶ τὴν ἔκαμεν Ἐκκλησιὰ κι' ἐσύναξε κι' ἀδελφότητα. Ἡ δὲ

τοποθεσία της είναι στὸ μέρος πού τὸ λένε Σάφα. Καὶ ἀριστερά της, λίγο πιὸ μπροστά, βρίσκεται ὁ χείμαρρος Χαράβ, πού τὸν καιρὸ τῆς μεγάλης ξηρασίας καὶ τῆς ἀναβροχιᾶς, ἔπεμψεν ὁ Θεὸς ἐκεῖ τὸν Προφήτην Ἡλία.

Σ' αὐτὴ δὲ τῇ μεριά τῆς Σάφας ἔζησε κι' ἓνας ἄλλος γέροντας, πού, ὅπως ἀνιστοροῦνε, ἔφθασε σὲ τέτοιαν ἀγιότητα, πού τὰ λεοντάρια ἐπήγαιναν στὴ σπηλιὰ του· κι' αὐτὸς τὰ καλοσώριζε μὲ χαρὰ κι' ἔβαζε τὰ κεφάλια τους στὸν κόρφο του. Τόσο πολὺ τὸν εἶχε καταπλημμυρίσει ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ.

Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΣΚΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΟΥΖΙΒΑ

Ἦτανε κάποιος γέροντας, πού ἔμενε στὶς σκῆτες τοῦ Χουζιβᾶ, κι' ἔκανεν ἐκεῖ τὸν κανόνα τῆς ἡσυχαστικῆς του πολιτείας. Ὅπως δὲ ἀνιστοροῦσαν γι' αὐτὸν ἄλλοι γέροντες τῆς περιοχῆς ἐκείνης, τὸν καιρὸ πού ἦτανε ἀκόμη κοσμικὸς κι' ἔμενε στὴν πατρίδα του, τὸ ἔργο του ἦτανε αὐτό.

Ἄν ἔβλεπε δηλαδὴ κάποιο συγχωριανό του, πού δὲν εἶχε μπόρεση, ἀπὸ τὴν πολλή του φτώχεια νὰ ὀργώσῃ τὸ χωράφι του, ἐπήγαινε αὐτὸς τὴ νύκτα καὶ τὼσπερνε μὲ σπόρο δικό του καὶ μὲ τὰ δικά του τὰ καματερά, χωρὶς νὰ τὸ πάρῃ καθόλου εἶδηση ὁ νοικοκύρης τοῦ χωραφιοῦ.

Κι' ὅταν πάλιν ὁ γέροντας αὐτὸς ἐδιάλεξε τὴ μοναχικὴ πολιτεία κ' ἤλθε νὰ μείνῃ στὴν ἔρημο πού βρίσκονται οἱ σκῆτες τοῦ Χουζιβᾶ, ἔδειχνε καὶ τότε τὴν ἴδιαν ἀγάπη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Γιατὶ τακτικὰ ἔπαιρνε τὸ δρόμο, πού ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἰορδάνη πάει πρὸς τὴν ἀγία Πόλη, κι' ἔβαστοῦσε μαζί του ψωμιὰ καὶ νερό. Κι' ἂν ἔβλεπε κάποιο στὴ στράτα, πού τοῦ σωνότανε ἡ ἀναπνοή του ἀπὸ τὴ μεγάλη κούραση καὶ πού δυσκολευότανε γι' αὐτὸ νὰ βαδίξῃ, ἔπαιρνε αὐτὸς τὸ φορτίο του ἐπάνω του, ἂν τυχὸν

εἶχε τέτοιο, καὶ τὸν συμπαράστεκε, ὡς ὅτου ν' ἀνεβῆ τὸ ἅγιο ὄρος τῶν Ἑλαιῶν. Κ' ὕστερα πάλι ξαναγυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἴδια στράτα, ἂν ἔβλεπε κι' ἄλλους τέτοιους, τοὺς συμπαράστεκε κι' αὐτούς, βαστάζοντας παρόμοια τὰ φορτία τους, ὡς ὅτου νὰ φθάσουν κι' αὐτοὶ στὴν Ἱεριχώ.

Κι' ὁ καθημερινὸς ἀγώνας τοῦ γέροντα αὐτοῦ ἦτανε νὰ σηκώνῃ πάντα στὶς πλάτες του κάποιον βαρὺ γομάρη καὶ νὰ κουράζεται καὶ νὰ ἰδροκοπᾷ. Καὶ κάποτε κάποτε ἐσήκωνε στοὺς ὤμους του καὶ κανένα μικρὸ παιδί καὶ καμμιά φορὰ μάλιστα καὶ δύο.

Ἄλλοτε, πάλι, ἐκαθόντανε στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, κι' ἔχοντας μαζί του τὰ κατάλληλα σῦνεργα, ἐμπάλωνε κι' ἐδιόρθωνε τὰ παπούτσια κάποιου ἀνδρα ἢ κάποιας γυναίκα, πού εἶχανε κομματιασθῆ ἀπὸ τὸν δρόμο καὶ ἀπὸ τὴν πεζοπορία. Καὶ σ' ἄλλους ἔδινε ψωμί, ἀπ' αὐτὸ πού εἶχε πάντα μαζί του, γιὰ νὰ συμπιασθοῦν λίγο· καὶ σ' ἄλλους ἔδινε νερό.

Κι' ἂν πότε πότε συναντοῦσε καὶ κανένα πού ἦτανε κουρελιάρης καὶ γυμνός, ἔβγαζε καὶ τὰ ροῦχα πού ἐφοροῦσε, καὶ τὸν ἔντυνε. Κι' ὅλη τὴν ἡμέρα δὲν ἐσταματοῦσε καθόλου νὰ κἀνῃ τὸ καλό. Γιατὶ καὶ πεθαμένος τυχὸν ἂν τοῦ ἐλάχαινε στὴ στράτα του, τοῦ ἐδιάβαζεν ὁ ἅγιος αὐτὸς γέροντας τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία κ' ὕστερα τὸν ἔθαβε, μὴ δίνοντας στὸν ἑαυτό του ἀνάπαψη ποτέ.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

«Μαθητὴς γενόμενος, τοῦ θείου Λόγου, σὺν τῷ Παύλῳ ἅπασαν, ἐφωταγώγησας τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀγλὴν ἀπεδίωξας, τὸ θεῖον γράμμα Χριστοῦ Εὐαγγέλιον».

(Κοντάκιον εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ).

«Ὡς τοῦ Κυρίου μαθητὴς, ἀνεδέξω δίκαιε τὸ Εὐαγγέλιον· ὡς Μάρτυς ἔχεις τὸ ἀπαράτρεπτον· τὴν παρησίαν ὡς Ἀδελφόμενος· τὸ πρεσβεῦειν ὡς Ἱερόαρχης. Ἰκέτευε Χριστὸν τὸν Θεόν, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

(Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου).

ΕΠΙ Τῆ ΕΠΕΤΕΙΩ ΜΙΑΣ ΕΟΡΤΗΣ

Ο ΜΥΡΟΒΛΗΤΟΣ ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Η ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Μία επίσκεψις εἰς τὸν ναόν του

Ἡ Θεσσαλονίκη σὲ λίγες μέρες θὰ πανηγυρίσῃ τὴ γιορτὴ τοῦ πολιούχου ἀγίου τῆς. Καὶ ὁ πανηγυρισμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπλῆ θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις καὶ ἔκφρασις τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς ἓνα μάρτυρα καὶ ἅγιον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὁ ἅγιος Δημήτριος εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν χριστιανῶν, ποῦ ἔχει ριζωθῆ ὡς συνειδήσις, ὑπῆρξε, γιὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ὁ ἅγιος ἀλλὰ καὶ ὁ σύμμαχος καὶ παραστάτης τῆς. Ἀγάπησε τὴν γενέτειρά του καὶ ἐργάσθηκε γι' αὐτὴν μὲ ὅλην τὴ νεανικὴν του φλογερὴ ψυχὴ. Καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆ τοῦ ἀγίου ἔχει ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ μαρτυρίου του συνυφανθῆ μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸ χῶμα τῆς μακεδονικῆς αὐτῆς ἑλληνικῆς γῆς. Εἶναι τὸ μύρο τῆς ψυχῆς του ποῦ ἀναδίνουν τὰ ἱερὰ λείψανα του καὶ ὁ «μυροβλητος» ἀγκαλιάζει μὲ τὴν ψυχὴν του αὐτὴν τὴν πόλιν τῆς γεννήσεώς του καὶ τοῦ μαρτυρίου του. Σύμβολο μιᾶς γενναιότητος καὶ μιᾶς πίστεως. Τὰ ὠραῖά του νεῖατα ἔδιναν σ' αὐτὸν τὴν γενναιότητά του καὶ ἡ προσήλωσίς του πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἰδεολογίαν καὶ τὸν ἀρχηγὸ τῆς ἐνίσχυαν διαρκῶς τὴν πίστιν του. Αὐτὴ ἡ γενναιότης του, ἀλληλένδετη καὶ ἀναπόσπαστη μὲ τὴν πίστιν του, ἐδημιούργησαν στὸν μυροβλητὸν ἅγιον καὶ μάρτυρα τὴν δύναμιν τῆς θαυματουργίας. Ξεκινοῦσε μὲ τὸ δόρυ, ἀλλ' ἡ πίστιν του ἀναβε σὰν τεράστια φλόγα καὶ συνεπλήρωνε πάντοτε κάθε ἐξόρμησιν τοῦ ἀγίου. Καὶ ἦταν κάθε ἐξόρμησις νίκη ἑλληνικὴ καὶ θαῦμα χριστιανικόν. Ποτὲ τὸ σπαθί δὲν παρουσίασε τόση ἐξάρτησιν καὶ ἀλληλοσύνδεσιν μὲ τὸ σταυρὸ ὅσο τὸ ὄπλον καὶ ἡ χριστιανικὴ συνείδησις τοῦ ἀγίου. Τὸ ὄνομά του καὶ μόνον ἀποτελοῦσε ἰσχυρότατον ὄπλον κατὰ φοβερῶν ἀντιπάλων τῆς ἐποχῆς του. Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ ἀγίου ὁ μικροσκοπικὸς ἀλλὰ μὲ ἀκλόνητη χριστιανικὴ συνείδησις Νέστορ ἀντιμετώπισε εἰς τὸν στίβον καὶ πρὸ τῶν ἐκπλήκτων ὀμμάτων ἑνὸς σκληροῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος τὸν φοβερὸν καὶ ἀήττητον, μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης Λυαῖον. Καὶ τὸν κατέβαλε καὶ τὸν ἐξημέλισε, ἐξευτελίζοντας ταυτόχρονα στὸ πρόσωπον τοῦ ἡττημένου γιγανταίου τὴν εἰδωλολατρεία καὶ τὴν ἀπιστίαν.

*

Ἡ Θεσσαλονίκη τὸν εὐλαβεῖται καὶ τὸν τιμᾷ ὡς τέκνον τῆς καὶ ὡς θαυματουργὸν σύμμαχον καὶ παραστάτην τῆς σὲ ὅλες τίς δυσ-

χερείς περιστάσεις τῆς μακρόχρονης ἱστορίας της. Ὑπῆρξε γιὰ τὴν μακεδονικὴ αὐτὴ ἑλληνικὴ πρωτεύουσα ὅ,τι ἡ ὑπερένδοξη σύμμαχος Θεοτόκος γιὰ τὴν πόλι τοῦ παμβασιλέως, τὸ Βυζάντιο. Οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ βάρβαροι ἐπιδρομεῖς ποὺ ἐπεχείρησαν παλαιότερα νὰ τὴν ὑποδουλώσουν καὶ νὰ τὴν ποδοπατήσουν, εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι μὲ τὸν Ἅγιο. Καὶ ἠττήθησαν καὶ συνετρίβησαν καὶ ὑπεχώρησαν κατησχυμένοι καὶ πανικόβλητοι. Οἱ σλαῦοι, ποὺ συνεμάχησαν στὴν δευτέρη πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης μὲ τοὺς Ἀβάρους ἔφυγαν τρομοκρατημένοι, γιὰτὶ περὶ τὰ ἐξημερώματα εἶδαν τὸ ὄραμα μυριάδων στρατοῦ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἓνα ὠραῖο νεανία ποὺ ἐξῆκόντιζε φωτιές καὶ ἦταν καβάλλα πάνω σ' ἓνα ὀλόλευκο λαμπρὸ ἄλογο. Ὅταν κατόπιν οἱ Βούλγαροι μὲ τὸν Χαγάνο τῶν Ἀβάρων ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους μπροστὰ στὰ κάστρα τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ ἅγιος ποὺ «καθεῖλε τὴν ἔπαρσιν τοῦ Λυαίου θαρρύνας ἐν τῷ Σταδίῳ τὸν Νέστορα», ρίχνοντας λίθο ποὺ ἔφερε χαραγμένο τὸ ὄνομά του, κατέστρεψε τὶς πολιορκητικὰς μηχανάς του καὶ ἔτρεψε τὰ στίφη τους σὲ ἄτακτο φυγῆ. Κανεὶς ἴσως ἄλλος ὅπως ὁ ἅγιος μυρόβλητος Δημήτριος δὲν ἐπροστάτισε τὴν ἑλληνικότητα τῆς πατρίδας του τῆς Θεσσαλονίκης ἐναντίον τῶν ἐχθρικῶν ἐπιβουλῶν. Ὑπέρμαχος μέγας τῆς Οἰκουμένης σὲ ὅλους τοὺς κινδύνους της κατὰ τὸν ὕμνωδό, στάθηκε ὁ μοναδικὸς ὑπέρμαχος τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ. Ἡ ψυχὴ του ἀναπηδοῦσε πάντα ἀπὸ τὴν γῆ τὴν καθαγιασμένη μὲ τὸ αἷμά του τὸ μαρτυρικὸ καὶ θαυματουργοῦσε πάντοτε πίσω ἀπὸ ὀράματα ἀνθρωπίνης μορφῆς, τῆς μορφῆς τοῦ ἰδίου μεγαλομάρτυρος. Καὶ ἐπὶ μιὰ μακρὰ περίοδο — τὴν περίοδον τῆς ἐπαχθοῦς τουρκοκρατίας — δὲν ἐσημειώθηκε ἡ θαυματουργικὴ παρουσία καὶ συμβολὴ τοῦ ἁγίου, ἡ Θεσσαλονικὴ ἐν τούτοις καὶ στὰ χρόνια αὐτὰ τῆς σκλαβιάς της αἰσθανότανε τὴν ψυχὴ τοῦ ἁγίου κοντά της. Ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν προστατευτικὴ σκιά τοῦ μυροβλήτου μεγαλομάρτυρος τὰ τέκνα της ἀντλοῦσαν τὴν ἐλπίδα τῆς λυτρώσεως καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς. Καὶ ἐδικαιώθησαν ὅλες οἱ ἐλπίδες καὶ οἱ προσδοκίες.

Στὰ κάστρα τῆς Θεσσαλονίκης τὴν ἱστορικὴ μέρα τῆς ἀπελευθερώσεως, πρὶν ἀπὸ σαράντα ἔξη χρόνια, ἀντίκρουσαν θαμβωμένοι οἱ ἔλληγες στρατιῶτες καὶ πολιορκηταὶ τὸ ὄραμα τοῦ ἄθλοφόρου ἁγίου. Τὸ ἀναφέρει ἡ πρόσφατη ζωντανὴ παράδοσις καὶ τὸ ἐνισχύει ἡ πίστις, χωρὶς δισταγμοὺς καὶ ἀμφιβολίας. Φορώντας λεπτὸ χιτῶνιο ὁ μεγαλομάρτυς ἐπέρασε σὰν σκιά καὶ σὰν ἀρωματισμένη πνοή, γκρεμίζοντας στὸ πέρασμά του τὰ ἀστραπιαῖα τὰ ἐμπόδια καὶ δίνοντας γρηγορότερα τὴν νίκη καὶ τὸν χαιρετισμὸ τῆς ἐλευθερωμένης πατρίδος του. Ἐκαμε ἡ μυρόβλητος πνοὴ του νὰ ἠχῆσουν οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστάσιμα καὶ

έορταστικά. Ἡ Θεσσαλονίκη πανηγυρίζοντας τὶς μέρες αὐτὲς τὴν γιορτὴ τοῦ πολιοῦχου τῆς ποῦ εἶναι ἡ καθιέρωσις τῆς ἡμέρας τοῦ μαρτυρίου του, πανηγυρίζει ταυτόχρονα καὶ τὴν νίκη τὴν ἑλληνικὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς ὡς μεγάλη συμβολὴ τοῦ θαυματουργοῦ συμμάχου καὶ ὑπερμάχου στρατηγοῦ τῆς.

Εὐλαβεῖς προσκυνητὲς εἰς τὸν ναὸ καὶ τὸν τάφο τοῦ ἀθλοφόρου σὲ μιὰ τελευταία ἐπίσκεψί μας στὴν Θεσσαλονίκη ἀσπαζόμεθα μαζί με ἄλλους Ἕλληνας καὶ πολλοὺς ξένους εὐλαβικοὺς προσκυνητὰς τὸ χῶμα κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀναπαύονται τὰ ἱερά λείψανά τοῦ ἁγίου. Ζοῦμε τὴν ἀτμόσφαιρα τὴν σκοτεινὴ κάτω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔμεινε φυλακισμένος ὁ μεγαλομάρτυς ἀναμένοντας τὴν στιγμή τοῦ μαρτυρικοῦ του θανάτου. Δὲν μᾶς πνίγει ὡς τόσο τὸ σκοτάδι αὐτὸ γιατί παντοῦ ἀναδίνεται τὸ μύρο τῆς ζωῆς τοῦ μελλοθάνατου ἡρωϊκοῦ στρατιώτη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκκλησία τοῦ πολιοῦχου τῆς Θεσσαλονίκης με τὰ λείψανα τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ποῦ δὲν κατώρθωσε νὰ τὰ ἐξαφανίσῃ ἢ ἀραβικὴ τέχνη τῶν τζαμιῶν, μᾶς εἴλωσεν. Ἐχει πλῆθος ἁγιογραφιῶν ποῦ συνθέτουν τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα ἀλλὰ καὶ ποῦ μᾶς κρατοῦν σὲ μιὰ διαρκῆ ψυχικὴ ἀνάτασι. Ἄγνωστος ὁ βυζαντινὸς ἁγιογράφος τοῦ ὁποίου θαυμάζουμε τὴν εἰκόνα τοῦ ἐναγκαλισμοῦ τῆς Θεοτόκου με τὴν Ἐλισάβετ, τὴν μητέρα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Τὸ σκίρτημα τοῦ βρέφους εἰς τὴν κοιλίαν τῆς ὑπερήλικος γυναίκας τοῦ Ζαχαρία με τὸν ἀπλὸν ἀσπασμὸ τῆς Μαρίας γίνεται γύρω μας ἕνας ὀλόκληρος κόσμος. Ὅλη ἡ ποίησις τῆς θρησκείας ἀπλώνει τὴν ἀτμόσφαιρά τῆς. Καὶ μαζί με τὸ μύρο ποῦ ἀναδίνουν τὰ λείψανα καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἁγίου ἀναπνέομε καὶ τὸ λεπτὸ ἄρωμα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ πίστεως.

Ἡ γιορτὴ τοῦ μεγαλομάρτυρος τῆς Θεσσαλονίκης τοῦτες τὶς μέρες δημιουργεῖ συγκινήσεις, φέρνει παλητὲς ἀναπολήσεις, φουντώνει τὴν φλόγα κάποιων ὠραίων νοσταλγικῶν πόθων καὶ ξαναζωντανεῖ τὴν μορφὴ τοῦ ἁγίου καβάλλα σ' ἕνα λαμπρὸ ἄλογο («πυρράκτη») καθὼς τὸν ἀναφέρει ἡ ἱστορία με ὑψωμένο τὸ δόρυ ἐναντίον κάθε ἐχθροῦ.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

«Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένη, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροποῦμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἑπάρσιω, ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως Ἄγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρησάσθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

(Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλήτου).

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Και ἡ Τέχνη δὲν εἶναι, νομίζω, τίποτες ἄλλο, παρὰ τὰ φανερά ἔχνη τοῦ πνεύματος ἐπάνω στὴ λάσπη τῆς Γῆς, ποὺ τῆς δίνουσι μορφή καὶ χρῶμα, καὶ τὴν κάνουν νὰ λάμπη καὶ νὰ φωσφορίζη. Μ' ἓνα λόγο, τὸ καθεὶ ποὺ μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ πνευματικὴ χαρὰ καὶ ποὺ βαθαίνει τὴν πίστη μας στὴ ζωὴ, κάνοντάς μας ν' ἀντικρύζουμε τὸ γύρω μας κόσμο ὀλοένα μὲ περισσότερο σεβασμὸ καὶ καλωσύνη καὶ τρυφερότητα, αὐτὸ εἶναι Τέχνη.

Τὸ μεγαλύτερο λάθος τοῦ σημερινοῦ τρόπου τῆς ζωῆς μας — καὶ τὸ πιστεύω αὐτὰ ὀλόψυχα—εἶναι τὸ ξεστράτισμά μας ἀπὸ τὴ συνείδηση καὶ ἀπὸ τὴ γνώση, πὼς ἡ πορεία τῆς ζωῆς εἶναι πνευματικὴ. Ἔτσι, τὴν κάνουμε ἄβαθη καὶ στεῖρα, γιατί ἀδιαφοροῦμε ὅλως διόλου γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου, ποὺ θὰ μᾶς ὁδηγοῦσε, μὲ τὸν καιρὸ, πρὸς ἄλλες ὑψηλότερες κατακτήσεις. «Μεριμνῶμεν καὶ τυρβάζομεν περὶ πολλὰ» ἐνῶ «ἐνὸς ἐστι χρεία». Γιατὶ αὐτὸς ποὺ πιστεύει πραγματικά, πὼς ὁ σπόρος τῆς ζωῆς ἔχει κυλήσει ὡς τὰ χρώματά μας αὐτὰ ἀπὸ τὰ βάθη καὶ ἀπὸ τὸ χῶρο τοῦ ἀνείπωτου καὶ τοῦ ἀπροσμέτρητου, μοιάζει σὰν νὰ ποτίζεται ἀπὸ θεῖα δρόσο, κι' αἰσθάνεται ν' ἀνηφορίζη ὀλοένα τὸ πνεῦμά του σὰν ἀστάχυ, καὶ νὰ ψηλοκορφίζει σὰν τὸ καλοριζωμένο δένδρο, ποὺ γαλήνιο μέσα στὶς λογιῆς λογιῆς μπόρες, προσμένει τὴν ἀνθοφορία τῆς Ἐνοιξῆς καὶ τὴν καρποφορία τοῦ καλοκαιριοῦ.

*

Ἐμεῖς ὅμως πὼς ζοῦμε σήμερα;

Τρεφόμαστε καὶ μεγαλώνουμε ἢ μὲ τὸ μῦθο τῆς παντοδυναμίας τῆς ὕλης, ἢ μὲ τὸ παραμῦθι τῆς Αὐτοκρατορίσσας Ἐπιστήμης, ποὺ τὴν ἔχομε σχεδὸν θεοποιήσει. Καὶ καρτεροῦμε κι' ἀπαντέχομε, πὼς αὐτὴ θὰ ἐπιδιχάσῃ καὶ θὰ χαρίσῃ τελικὰ στὴ γνώση καὶ στὴν ἐμπειρία μας τὴν κυριαρχία τοῦ Ἀπειροῦ καὶ τὸ ἀπροσμέτρητο μυστήριον τῆς θείας ζωῆς. Ὡσὰν νὰ ἦτανε τάχατες βολετό, νὰ κλείσωμε μέσα στὴν ἀνθρώπινη φούχτα μας τὴ φλεγόμενην ἄβυσσο τῆς ἀπειρότητας.

Κι' ἔτσι, μὲ τὴν πλάνη μας αὐτὴ, ἀφήνομε τὸ κατώτερό μας ἐγὼ νὰ ἐπιβάλλῃ τοὺς νόμους του στὰ ἀνώτερα μέσα μας στοιχεῖα, καὶ καταντοῦμε στὸ τέλος θλιβεροὶ ἀπαρνητὲς τῆς πνευματικῆς πορείας τῆς ζωῆς.

Κι' ὅμως, ὅπως ἔλεγεν, ὁ Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς «ἄλλο ἐντελῶς πρᾶγμα εἶναι ἢ γνώση τῶν πραγμάτων, κι' ἄλλο ἢ γνώση τῆς Ἀλή-

θειας. Κι' ὅση διαφορὰν ἔχει ὁ ἥλιος ἀπὸ τὸ φεγγάρι, ἄλλη τόση διαφορὰν ἔχει ἡ πρώτη ἀπὸ τῆ δευτέρη....».

*

Καὶ σ' αὐτὸ φταίει ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριὰν ἡ μόρφωση ποὺ παίρνομε ἀπὸ τὰ σχολεῖα· καὶ κατὰ κάποιον τρόπο καὶ ἡ θρησκευτικὴ μας ἀγωγή.

Ἡ πρώτη εἶναι ἄβαθη καὶ στεῖρα καὶ διανοητικὴ πολὺ. Καὶ ἀφοῦ, χειροκρατώντας μας, μᾶς ὀδηγήσῃ μὲ τὸν ὀρθολογισμό μέσα στὸ λαβύρινθο τῆς Ἐπιστήμης, μᾶς παρατᾷ ὕστερα ἐκεῖ, χωρὶς τὸ σωτήριο μίτο τῆς Πίστεως, γιὰ νὰ παραδοθοῦμε τελικὰ ἀνίσχυροι στὸ φοβερὸ Μινώταυρο τῶν ἐνστάσεων τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ἡ δευτέρη πάλι ξεχνᾷ πάρα πολὺ αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Κύριος, ὅτι «ὁ Θεὸς πνεῦμά ἐστιν, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Κι' ἔτσι ἀπὸ τῆ στάση τῆς αὐτῆ, ὀδηγοῦμαστε σὲ μιὰν ἄγονη καὶ στατικὴ τυπολατρεία, δίχως τῆ δύναμη— γιὰτὶ δὲν μᾶς φωτίζει κανεὶς— νὰμποροῦμε νὰ ἐμβαθύνουμε στοὺς ὑπέροχους συμβολισμοὺς τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς.

*

Ἄς τὸ νοιάσουμε ὅλοι μας καλὰ, πῶς ἡ ψυχικὴ διάθεση ποὺ ἔχομε ἀπέναντι στὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ, ἢ τῆ μεγαλῦτερῆ μας δύναμη ἢ τῆ βαθύτερῆ μας πτώση καὶ ἐξουθένωση.

Ἐκεῖνος ποὺ ξεχνᾷ τὸν Θεό, ἢ φύση του κατανατᾷ ὅλους διόλου σαρκικὴ καὶ χωματένια. Καὶ μοιάζει σάμπως νὰ γεννήθηκε χωρὶς ψυχὴ· χωρὶς κανένα φτεροῦγισμα· καὶ χωρὶς σκοπὸ. Καὶ τότες ἢ λιγόκαιρη τούτη ζωὴ τοῦ γίνεται μόχθος μονάχα καὶ πίκρα καὶ πόνος, δίχως καμμιάν εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίαση.

Ἄσσοι ὅμως θυμοῦνται τὸ Θεό, καὶ κατευθύνουν τῆ σκέψη τοὺς πρὸς τὸ ἅγιο θέλημά του, καὶ πρὸς τὸ βυθὸ τῆς γνώσης τοῦ θεοῦ μυστηρίου, ἢ φωτίσῃ τοὺς αὐτῆ πέφτει ἐπάνω στὴν ψυχὴ τοὺς, ὅπως ἡ σιγανὴ βροχοῦλα ἐπάνω στὴ φρυγμένη γῆ, καὶ τὴν κάνει, ὅπως ἐκεῖνη, νὰ λουλουδίξῃ καὶ νὰ καρπιτίζῃ. Κι' ἓνας μονάχα τρόπος ὑπάρχει γιὰ νὰ μετασχηματισθοῦν οἱ κάμπιες τῶν ταπεινῶν μας λογισμῶν σὲ χρυσόφτερες πεταλοῦδες, τὸ νὰ προσκολληώμαστε στὸ Θεό.

*

Καὶ εἶναι πλάνη μας μεγάλῃ καὶ κακὸ πολὺ δεινὸ καὶ ὀλέθριο, αὐτὸ ποὺ μᾶς μαθαίνουν ἀπὸ πολὺ μικρὰ παιδιὰ· ὅτι τάχα ὁ καλὸς Θεὸς θὰ μᾶς χαρίσῃ τὸν Παράδεισόν του, μονάχα ὅταν θὰ φύγωμε ἀπὸ τὸν κόσμον μας αὐτὸ κι' ὅταν θὰ κλείσωμε γιὰ πάντα τὰ μάτια μας, σὰν ἀνταμοιβὴ τῆς ἐνάρετης ἐδῶ ζωῆς μας.

Ἄνεμος, μύριες φορές ὄχι. Ἄνεμος δυναμικὸ καὶ ἀσταμάτητο εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ. Ἄνεμος ζωηφόρος καὶ ἀποκαλυπτικὸς πνέει πάντα γύρω της. Καὶ ἡ κόλασή μας καὶ ὁ Παράδεισός μας ἀρχίζει ἀπὸ τὸν κόσμον μας αὐτό. Ἄπὸ ἐδῶ ἀρχίζομε νὰ γνωρίζωμε καὶ ἀπὸ ἐδῶ κατακτᾶμε τὴ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Κι' ὅποιος αἰσθάνεται τὸν ζωοφόρον αὐτὸ πνευματικὸν ἄνεμον, αὐτὸς μπαίνει ἀπὸ ἐδῶ («εἰς ἀναψυχὴν»), ὅπως λέει ὁ Προφητὰνακτας Δαυὶδ· καὶ ὑψώνεται ὡς εἰς τὴν «θεωρίαν» καὶ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἀΐδιου φωτός. Κι' ὅποιος δὲν ἔχει τὴν πνευματικὴν αὐτὴν αἴσθησιν, αὐτὸς φορτώνεται ἀπὸ ἐδῶ ἀλυσίδες βαρεῖές· καὶ ἡ ζωὴ του εἶναι ἀναστεναγμός· καὶ τὸ κατάντημά του ἐντὸς τῆς αἰωνιότητος τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον...

*

Γιατὶ ἡ ζωὴ μας αὐτὴ εἶναι χάρισμα καὶ δῶρον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Καὶ σκοπὸς της ἀνώτατος εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ μας τελείωσις· καὶ ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ἡ υἱοθεσία» μας ἀπὸ τὸν Θεόν. Κι' ἐκεῖνος ποῦ τὸ ξεχνᾷ αὐτὸ καὶ δὲν ἀγωνίζεται γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ, παρὰ ξεμακραίνει καὶ ξεκόβει ἀπὸ τὴ στρατὰ τοῦ Θεοῦ, αὐτοκαταδικάζεται σὲ πτώση φοβερὴ καὶ σὲ θάνατον.

*

Ἐπάνω δὲ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς ἐθεμελιώθη καὶ ἐστηρίχθη ἡ ἡσυχαστικὴ ἀσκησις τοῦ Βυζαντινοῦ μας μοναχισμοῦ· ποῦ δὲν ἦταν τίποτες ἄλλο, παρὰ μιὰ ἀδιάκοπη ἀναζήτησις «ὁδῶν προσπελάσεως» πρὸς τὸ Θεόν Μυστήριον. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἶχε καταρτίσει ὁλόκληρον σύστημα σοφῶ καὶ λεπτότατον καὶ ὑψηλότατον, ποῦ μ' αὐτὸ καταξιωνότανε ὁ ἡσυχαστὴς νὰ προσεγγίσῃ πρὸς τὸ Θεόν· καὶ καταλαμπόμενος ἀπὸ τὴν θείαν του Χάριν, νὰ γνωρίσῃ τὴν ὑπέρτατον ἀλήθειαν.

Καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔφθανε, μετὰ τὴν ἀπάρνησιν τῶν κοσμικῶν μεριμνῶν καὶ τὸν «θάνατον τῶν κόσμων» εἰς τὴν κατάστασιν τῆς «θεωρίας»· καὶ ἐλουζότανε τότε εἰς τὴν «Θαβώρειον φῶς», μέσα εἰς τὸ ὅποιον οἱ μαθητὲς εἶδαν νὰ λούζεται ὁ Κύριος ἐπάνω εἰς τὸν ὄρον Θαβώρου.

*

Κατὰ παρόμοιον περίπου τρόπον, καὶ αὐτὸς ποῦ ἀφοσιώνεται εἰς τὴν Τέχνην, εἶναι καὶ αὐτὸς ὡς ἓνας ἀσκητὴς καὶ ὡς ἓνας στυλίου, ποῦ ζῆ μέσα εἰς τὴν ὀχλασὴν καὶ τὸν πάταγον τοῦ κόσμου, ὡς νὰ βρισκῆται μέσα εἰς τὴν ἀπόκοσμον γαλήνην τῶν ἐρημιῶν. Εἶναι ἓνας ὀπτασιαστὴς καὶ ἓνας δραματιστὴς, ποῦ βλέπει, ἀκούει καὶ

αισθάνεται πνευματικά· και γεμάτος από θάμβος και έκστασιν έμπρός στα δράματά του και τ' ακούσματά του, γίνεται ο ιεροφάντης τής ομορφιάς τους και ή σάλπιγγα που τά σαλπίζει.

“Ο,τι για τους άλλους είναι άπλο και ταπεινό και άσήμαντο, αυτός απλώνοντας επάνω του την αγάπη του, τó κάνει μεγάλο και βαθύ και σημαντικό. Και ξαφνιάζει έτσι τή συνείδησή μας, γιατί μās κάνει νά αισθανώμαστε σαν νεοφώτιστοι, που άναρριγάνε έμπρός στο καθετί που μās αποκαλύπτει. Γιατί κάθε νέα αλήθεια και κάθε νέα βαθύτερη αποκάλυψη του μυστηρίου του Σύμπαντος έχει, όπως λέει ο Καρλάυλ, «χαρακτήρα αναγγελίας του ούρανού, και μās αναγκάζει νά τής ύποταζώμαστε...».

Και ή ζωή και ή σκέψη κάθε αληθινού Δημιουργού είναι όλο άρμονία και μουσική. Γιατί τó πνευμά του εισδύει στην έσώτατην ουσία των πραγμάτων, αισθάνεται τήν άρρητην άρμονία τής κοσμικής ψυχής, και ύψώνεται έως τά όρια του Άπειρου και ακούει εκεί τους μελωδικούς φθόγγους, με τους όποιους συναγροικιούνται μεταξύ τους τά λειτουργικά πνεύματα του Θεού. Γιατί, όπως λέει ο Γρηγόριος ο Σιναίτης, «στην άλλη ζωή οι άγιοι και οι Άγγελοι λαλούνε μεταξύ τους με κάποιαν όμιλία, χωρίς γλώσσα, που είναι γλυκύτερη από κάθε μουσική».

Κάθε αληθινός καλλιτέχνης είναι κι' αυτός ένας «πιστός που προσεύχεται και φωνάζει τήν προσευχή του στους αδελφούς του». Και τó έργο του, για νά είναι αληθινό και μεγάλο, πρέπει ν' αντιλαμπύζει τó άκτιστο και ένυπόστατο φώς, που είναι ή δόξα τής θείας ουσίας, και που φανερώνεται και δωροφορεΐται από τόν άίδιο Θεό, μονάχα στους έκλεκτους και στους άξιους.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

«Έν σοι Πάτερ άκριβώς διεσώθη τó και' είκόνα λαβών γάρ τόν σταυρόν, ήκολούθησας τῷ Χριστῷ, και πράττων εδίδασκες, ύπερορῶν μὲν σαρκός, παρέρχεται γάρ· επιμελεισθαι δὲ ψυχής, πράγματος αθανάτου· διό και μετά Ἀγγέλων συναγύλλεται, ὅσπερ Ἀβράμει τó πνευμά σου».

«Έν σαρκί ὡς άγγελος, επί τής γῆς άνεδείχθη, και άσκήσει γέγονας, πεφυτευμένος ὡς φοῖνιξ, ὕδατι τής εγκρατείας κατατροφήσας, ρεύμασι τῶν σῶν δακρῶν ὕδρον έκπλύνας· διὰ τοῦτο καρποφόρος θαυμάτων, ὤφθη, θείε Ἀβράμει».

(Ἀπολυτίκιον και Κοντάκιον εις τήν έορτήν του όσιου Ἀβραμίου).

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Αυτός ο "Άγιος ήτανε από την Παφλαγονία τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Ἀπό μικρὸς ἀγάπησε τὰ θεῖα καὶ δὲν θέλησε νὰ μάθει πολλὰ γράμματα γιατί τὰ νόμιζε ἀνόφρα. Πολὺ νέος στὴν ἡλικία γίνηκε μοναχὸς στὸ μοναστήρι τοῦ Ἀγίου Μάμαντος στὴν Κωνσταντινούπολη. "Ὅλη τὴ ζωὴ του τὴν πέρασε ἀφιερωμένος ὀλότελα στὸν Θεό, χωρὶς νὰ συλλογισθεῖ τίποτα ἄλλο. Ἔφτασε σὲ μεγάλο ὕψος ἀγιωσύνης, καὶ τόση χάρις τοῦ δόθηκε ἄνωθεν, ὥστε νὰ μιλά γιὰ τὰ μυστήρια σὰν νὰ τὰ ἐβλεπε μὲ τὰ σωματικά του μάτια, ὅπως φαίνεται κι' ἀπὸ τὰ γραφόμενά του. Ἐλαμπε ὅλος ἀπὸ τὸ οὐράνιο φῶς, γιὰ τοῦτο αὐτὸς ὁ "Άγιος, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας πὼς ἔγινε φανερὸ κατοικητήρι τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγραψε πολλὰ καὶ θαυμάσια. Στὴ ζωὴ του καταδιώχθηκε κι' ἐξορίσθηκε μακριὰ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, κι' ἔκανε ἄλλο μοναστήρι ποὺ γίνηκε διαβόητο γιὰ τὴν ἀρετὴ τῶν ἀδελφῶν. Ἐγραψε Ἄλογους ψυχοφελεῖς, ποὺ εἶναι ἀληθινὰ τροφὴ πνευματικῆ, βγαλμένους ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀγιασμένης καὶ βασανισμένης ψυχῆς του, τόσο πρὸς συχνὰ δακρύζει ὁποῖος τοὺς διαβάξει μὲ εὐλάβεια. Ἡ ἀπλότητα κι' ἡ καθαρότητα μὲ τὴν ὁποία εἶναι γραμμένοι, καὶ μὰζι τὸ φλογερὸ πάθος κι' ἡ βαθιὰ πίστη αὐτοῦ τοῦ Ἀγίου, θαρρῶ πὼς μπορούσε νὰ φωτίσουνε κι' ἕναν ἄνθρωπο ποὺ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸν δρόμο τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν κάνουνε νὰ ἀγαπήσει τὴν εὐσέβεια· τέτοια ἀγνόητα ἔχει στὰ λόγια του αὐτὸς ὁ μακάριος καὶ πονεμένος Ἀγιος. Μερικὰ ἀπ' τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξῆς:

Τὸ νὰ γνωρίζει κανένας τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο, παρὰ ἕνας φωτισμὸς ποὺ στέλνεται ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Χριστὸ σὲ κείνους ποὺ πιστεύουνε σ' Αὐτόν· γιατί κατὰ ἄλλον τρόπο δὲν εἶναι μπορετὸ νὰ γνωρίσει κανένας τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν ἀδυναμία του.*

*

"Ὅποιος ἀποχτήσῃ τούτῃ τὴ θυσία ποὺ λέγει ὁ Δαυΐδ: «Θυσία τῶ Θεῶ πνεῦμα συντετριμμένον», δηλαδὴ τὴ συντριβὴ καὶ τὴν ταπεινώση, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ πέσει κάτω ἀπὸ πουθενά, γιατί βρίσκεται κάτω ἀπὸ ὅλα.

* Γιατὶ ὑπάρχει γνώση καὶ γνῶση. Μπορεῖ κάτι τι νὰ τὸ γνωρίζει τὸ μυαλό μας, μὰ δὲν τὸ πιστεύει ἡ καρδιά μας, ὅπως π.χ. μὲ τὸ μυαλό ξέρουμε πὼς θὰ πεθάνουμε, μὰ ἡ καρδιά μας δὲν τὸ πιστεύει ἀληθινά, γι' αὐτὸ τούτῃ ἡ γνώση εἶναι μὴ γνῶση ψεύτικη. Ἔτσι καὶ τὴν ἀδυναμία μας τὴ γνωρίζουμε ψεύτικα κι' ὄχι ἀληθινὰ μὲ τὸ μυαλό μας, ἐνῶ ὅπως λέγει ὁ Ἀγιος, ἀληθινὰ τὴ γνωρίζουμε καὶ τὴ νοιώθουμε βαθιὰ μονάχα σὰν μᾶς φωτίσει ὁ Χριστός.

Ἦθελα, ἀγαπημένε ἀδελφέ μου, νὰ νεκρωθῶ με τέτοιον τρόπο σὲ τοῦτον τὸν κόσμον, πού νὰ μὴ με γνωρίζει κανένας ἄθρωπος, ἀλλὰ νὰ περνῶ τὴ ζωὴ μου σὰν ἓνας πεθαμένος στ' ἀλήθεια, καὶ νὰ ζῶ στὴν ἀφάνεια μαζὶ με τὸν Χριστὸ μιὰ ζωὴ κρυμμένη, με τὴν ὁποίαν οἱ φίλοι κι' ἐραστές τοῦ Θεοῦ γνωρίζουνε τὸν Θεὸ καὶ γνωρίζονται ἀπὸ μοναχὸν τὸν Θεόν. Αὐτὴ τὴ ζωὴ πόθησα ἀπὸ τὴν ἀρχή, καὶ τὴν ποθῶ καὶ τώρα.

*

Ἀκούγοντας ἀγάπη, ἃς μὴ νομίζει κανένας πὼς εἶναι εὐκόλο-κατόρθωτη. Γιατὶ ἡ ἐντολὴ αὐτὴ εἶναι μεγάλη καὶ βαριά καὶ γιὰ τοῦτο πρόλαβε ὁ Θεὸς κι' ἔβαλε μέσα σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μιὰ δύναμη ἀγαπητικὴ, κι' οἱ γονιοὶ ἀγαπᾶνε φυσικὰ τὰ παιδιὰ τους, κι' οἱ φίλοι ἀγαπᾶνε τοὺς φίλους τους, γιὰ νὰ βοηθιέται ἡ λογικὴ φύση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴ φυσικὴ δύναμη τῆς ἀγάπης πού ἔδωσε ὁ Θεὸς καὶ νὰ μεταχειρίζεται με δύναμη τὴ φυσικὴ ἀγάπη. Γιατὶ τὴ μεγάλη καὶ τὴν τελειωτικὴ ἐντολὴ πού ἔδωσε ὁ Θεὸς γιὰ τὴν ἀγάπη, δὲν τὴν εἶπε γιὰ τὴ φυσικὴ ἀγάπη, ἀλλὰ γιὰ τὴν προαιρετικὴ.*

*

Ἄς ποθήσουμε με ὅλη μας τὴν ψυχὴ ἐκεῖνα πού μᾶς προστάζει ὁ Θεός, ἤγουν ταπείνωση, παντοτινὸ πένθος νύχτα καὶ μέρα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀναβρῦζει κάθε ὥρα ἡ χαρὰ κι' ἡ παρηγοριὰ τῆς ψυχῆς, σὲ κείνους πού ἀγαπᾶνε τὸν Θεόν. Γιατὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ πένθος ἀποχτιέται ἡ πραότητα σὲ ὅλους ἐκείνους πού ἀγωνίζονται πνευματικά. Ἀπὸ τὸ πένθος πεινᾶνε καὶ διψᾶνε τὴ δικαιοσύνη, ἤγουν ὅλες τὶς ἀρετές, καὶ ζητᾶνε παντοτεινὰ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ πού ξεπερνᾷ κάθε νοῦ ἀνθρώπινον. Ἀπὸ τὸ παντοτινὸ πένθος γίνουν-

* Οἱ πολλοὶ νομίζουνε πὼς ἡ ἀγάπη πού μᾶς παραγγέλλει ὁ Χριστὸς εἶναι ψευτοἀγάπη πού βγαίνει ἀπὸ φυσικὴ ἀδυναμία ἢ ἀπὸ συμφέρον, δηλαδὴ ἡ ἀγάπη πού ἔχει ὁ κόσμος. Μὰ δὲν εἶναι. Ἄλλοιῶς, ἂν ἦταν ἀληθινὴ ἡ ἀγάπη τούτη δὲ θὰ ὑπῆρχανε τὰ τόσα δεινὰ πού μᾶς δέρνουνε. Ὁ Ἅγιος τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ τὴ λέγει μεγάλη καὶ προαιρετικὴ ἀγάπη. Κι' ἡ ἄλλη ἀγάπη μᾶς φαίνεται κι' ἐκείνη προαιρετικὴ, μὰ δὲν εἶναι, γιὰτὶ ἡ αἰτία τῆς εἶναι κάποια βία σαρκικὴ, ἀκόμα καὶ στὴν ἀγάπη τῶν γονιῶν στὰ παιδιὰ τους καὶ τῶν παιδιῶν στοὺς γονιοὺς.

ται και ψυχόπονοι και καθαροί κατά την καρδιά και γεμάτοι από ειρήνη κι' ειρηνοποιοί κι' άνδρείοι στους πειρασμούς. 'Από τὸ πένθος ανάβει στὴν ψυχὴ ὁ θεϊκὸς ζῆλος ποὺ δὲν τὴν ἀφήνει πιά νὰ ἡσυχάσει ὀλότελα ἢ νὰ κλίνει στὰ κακὰ μαζί με τοὺς κακοὺς. 'Αλλὰ τὴ γερμίζει ἀπὸ ἀνδρεία και δύναμη στὸ νὰ ὑπομονεῦει μέχρι τέλους τοὺς πειρασμούς.

*

Ὁ ἀρραβῶνας τοῦ Πνεύματος* γίνεται ἀνεκδιήγητος σὲ κείνους ποὺ τὸν ἀποχτήσανε, γιατί νοιάθεται δίχως νὰ νοιάθεται, κρατιέται δίχως νὰ κρατιέται, βλέπεται δίχως νὰ βλέπεται, ζεῖ και λαλεῖ και κινιέται και κινεῖ αὐτὸν ποὺ τὸν ἀπόχτησε. Πετᾶ ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εἶναι κλεισμένος σὰν νᾶνε βουλωμένος μέσα σ' ἓνα κασέλι, και πάλι βρῖσκεται ἀνέλπιστα μέσα σ' αὐτό, ὥστε νὰ νομίζει ὁ ἀνθρωπος πὼς μήτε τὴν παρουσία του τὴ δείχνει σίγουρη, μήτε τὸν μισεμό του τὸν κάνει ἀγύριστον. Κι' ἔτσι τὸν καιρὸ ποὺ ὁ ἀνθρωπος δὲν τὸν ἔχει αὐτὸν τὸν ἀρραβῶνα, εἶναι σὰν νὰ τὸν ἔχει και πάλι τὸν καιρὸ ποὺ τὸν ἔχει, σὲ τέτοια κατάσταση βρῖσκεται ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀπόχτησε, σὰν νὰ μὴ τὸν ἔχει.

*

Αὐτὸς ποὺ θαρρεῖ πὼς με τὸ νὰ εἶναι ἀκονισμένος στὴν κοσμικὴ σοφία τὰ ξέρει ὅλα, αὐτὸς δὲ θὰ ἀξιωθεῖ ποτὲ νὰ σκύψει τὸ κεφάλι και νὰ κυττάξει σὲ μυστήρια Θεοῦ, ὡς ποὺ νὰ θελήσει πρῶτα νὰ ταπεινωθεῖ και νὰ γίνεи μαρὸς, βγάζοντας ἀπὸ πάνω του, μαζί με τὴν περηφάνεια, και τὴ γνώση ποὺ ἀπόχτησε. Γιατὶ ἐκεῖνος ποὺ τὸ κάνει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κι' ἀκολουθεῖ με πίστη ἀδίστακτη ἐκεῖνους ποὺ εἶναι σοφοὶ στὰ θεῖα, και ποὺ ὀδηγιέται ἀπ' αὐτούς, ἔρχεται μαζί τους μέσα στὴν πολιτεία τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ. Κι' ὀδηγημένος και φωτισμένος ἀπὸ τὸ "Ἅγιο Πνεῦμα, βλέπει και διδάσκεται ἐκεῖνα ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἰδεῖ και νὰ τὰ μάθει

* Ἄρραβῶνας τοῦ Πνεύματος, κατὰ τὰ βιβλία τῆς θρησκείας μας, εἶναι ἡ θεῖα χάρη ποὺ τὴν ἀξιῶνουνται οἱ ἅγιοι σὲ τοῦτον τὸν κόσμο. Γιατὶ εἶναι σὰν ἀρραβῶνας και σὰν βεβαίωση γιὰ τὴ μακαριότητα τοῦ ἄλλου κόσμου, ποὺ τὴν πέρνουνε βρισκόμενοι ἀκόμα σὲ τούτῃ τὴ ζωὴ, σὰν ἓνα μικρὸ δεῖγμα τῆς πνευματικῆς χαρῆς ποὺ θὰ κληρονομήσουνε μετὰ θάνατον.

κανέννας ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Καὶ τότε γίνεται διδαχτὸς τοῦ Θεοῦ.

*

Ἐκεῖνος πού χαρίζει σὲ μᾶς ὅσα εἶναι ἀπάνω ἀπὸ κάθε αἰσθησι, μᾶς δίνει μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ κάποιαν ἄλλη αἰσθησι, γιὰ νὰ αισθανώμαστε καθαρὰ καὶ φανερά, μέσα ἀπὸ ὅλες τὶς αἰσθήσεις, ὑπερφυσικὰ τὰ δῶρα του καὶ κάποια χαρίσματα πού εἶναι ἀπάνω ἀπὸ αἰσθησι.

*

Ἄποιος πιστεύει σὲ ταῦτα ὁπού εἶπα, εἶναι καλότυχος. Ἄποιος ἀγωνίζεται μὲ ἔργο καὶ μὲ ἀγῶνα ἀγιασμένον νὰ καταλάβει τὴ γνώση τους εἶναι τρισκαλότυχος. Ἄποιος ἔφταξε μὲ γνώση καὶ μὲ θεωρία στὸ ὕψος τούτης τῆς κατάστασης, κι' ἦρθε σὰν γυιὸς κοντὰ στὸν Θεὸ τὸν Πατέρα του, εἶναι, γιὰ νὰ μὴν πῶ τίποτα περισσότερο, Ἄγγελος.

*

Ὡ δάκρυα πού ἀναβρῦζετε ἀπὸ θεῖκὸ φωτισμὸ κι' ἀνοίγετε τὸν οὐρανὸ καὶ μοῦ προξενᾶτε θεϊκὴ παρηγοριά. Γιατὶ ἀπὸ τὴν ἀγαλλίαση κι' ἀπὸ τὸν πόθο πού ἔχω, λέγω καὶ πάλι ξαναλέγω πολλὰς φορὰς τὰ ἴδια. Γιατὶ ἐκεῖνος πού δὲ φόρεσε μὲ αἰσθησι νοερὴ καὶ μὲ γνώση πνευματικὴ μέσα στὸν νοερὸν ἄνθρωπο, ἦγουν μέσα στὴν ψυχὴ του, τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας, εἶναι μόνο κρέας κι' αἷμα, μὴ μπορῶντας μὲ μοναχὰ τὰ λόγια νὰ πάρει αἰσθησι πνευματικῆς δόξας, ὅπως οἱ γεννημένοι τυφλοὶ δὲ μποροῦνε μονάχα μὲ τὰ λόγια νὰ γνωρίσουνε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

*

Ὡ θαῦμα ἐξοστατικὸ κι' ἔργα καὶ μυστήρια ἀκατανόητα τοῦ ἀκατανόητου Θεοῦ. Ἄνθρωπος θνητὸς νὰ βαστᾷ μέσα του, καὶ νὰ τὸ γνωρίζει, τὸν Θεό, σὰν φῶς, τὸν Θεὸ πού ἔχτισε τὰ πάντα καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο πού τὸν βαστᾷ μέσα του. Κι' ὁ τέτοιος ἄνθρωπος περιμαζεῦοντας τὸν ἑαυτὸ του καὶ κλείνοντάς τον, νὰ περπατᾷ μαζί μας καὶ νὰ μὴν τὸν γνωρίζει κανέννας ἀπὸ ὅλους πού βρῖσκονται κοντὰ του.

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Κυριακή 2 Νοεμβρίου (Ε' Λουκᾶ)

(Λουκ. ιστ' 13-31)

«Νῦν δὲ ὡς παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι»
(Στίχ. 25)

[Καὶ τώρα αὐτὸς παρηγοριέται, σὺ δὲ ὑποφέρεις]

Ἄνυποπτος ἦταν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὁ πλούσιος τῆς παραβολῆς γιὰ τὸ τί ἐπρόκειτο νὰ τοῦ συμβῆ, γιὰ τὴ φοβερὴ ἀλλαγὴ, ποὺ τὸν περίμενε. Περνοῦσε τὶς ἡμέρες τοῦ πάνω στὴ γῆ εὐφραίνοντας τὸν ἑαυτό του μὲ χίλιες δυὸ ἀπολαύσεις καὶ χωρὶς νὰ τοῦ περνᾷ καθόλου ἀπὸ τὸν νοῦ, ὅτι ὅχι μόνο ὅλα αὐτὰ ἦταν πρόσκαιρα καὶ διαβατικά, ἀλλὰ κι' ὅτι θὰ τὸν διαδεχόταν ἡ αἰώνια κόλασις. Ἡ μέθη τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν ἡδονῶν τοῦ εἶχε βάλει πανὶ στὰ μάτια τῆς ψυχῆς, τὸν εἶχε τυφλώσει ὀλότελα καὶ δὲν τὸν ἄφηνε νὰ ἰδῆ τὸ πραγματικὸ του συμφέρον. Φίλαυτος στὸ ἔπακρο ἦταν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος. Δὲν σκεφτόταν τίποτε ἄλλο, δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ πῶς νὰ εὐχαριστῆ καὶ νὰ ἱκανοποιῆ τὸν ἑαυτό του, ἀδιαφορῶντας γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ καρδιά του ἦταν ἓνα κομμάτι πέτρα καὶ δὲν ἐνοιῶθε τὴν παραμικρὴ συμπόνια γιὰ τοὺς διπλανούς του. Ἀπόδειξις, ὁ φτωχὸς καὶ καταπληγιασμένος Λάζαρος, ποὺ κοιτόταν στὴν ἐξώπορτα τοῦ μεγάρου του, καθημερινή, ζωντανὴ ὑπόμνησις τοῦ Θεοῦ σ' αὐτὸν τὸν ἄσπλαγχο πλούσιο, σάρκινη κι' ἄφωνη σάλπιγξ, ποὺ ὁ μυστηριώδης ἤχος τῆς θὰ ἔσχιζε κάθε ἄλλη ψυχὴ καὶ θὰ τὴν ἔκανε νὰ ἀκούσῃ τὴν θεῖα ἀγάπη. Αὐτός, ὅμως, δὲν εἶχε αἰσθανθῆ τίποτε, βλέποντας κάθε μέρα τὸν Λάζαρο, καθὼς ἔμπαινε κι' ἔβγαινε καὶ περνοῦσε ἀπὸ μπροστά του.

Δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ φιλαυτία του, ἡ τόσο ἀποκλειστικὴ κι' ἀπεριόριστη, ἦταν τὸ χειρότερο εἶδος σκληρότητας, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ διαλέξῃ γιὰ τὸν ἑαυτό του. Γιατί, ξεγελῶντάς τον μὲ μιὰ προσωρινὴ γλύκα, τὸν ἀπέκλεισε γιὰ πάντα ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν χαρὰ καὶ τοῦ ἐξασφάλισε τὴν αἰώνια συμφορά. Ὅπως ὁ ἀσυλλόγιστος Ἡσαῦ, γιὰ ἓνα πιάτο φακῆ, ἔχασε τὰ πρωτοτόκια, ἔτσι κι' ὁ πλούσιος τῆς παραβολῆς γιὰ λίγη γῆινη ἡδονή, ἔχασε τὴν οὐράνια εὐφροσύνη, ποὺ δὲν ἔχει οὔτε ὄρια οὔτε χρονικὸ τέλος.

Ὅταν ἔκαμε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὴ φοβερὴ αὐτὴ ἐκλογὴ ὁ

πλούσιος, δὲν φανταζόταν τὸ λάθος του. Εἶδατε τὴν ἐκπληξί του, ὅταν βρέθηκε στὴ γέεννα. Εἶδατε τὸ ζυπνημὰ του στὴν πραγματικότητα. Κι' εἶδατε τὴ σπουδὴ του, — ὅταν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀβραὰμ πείσθηκε ὅτι δὲν ὑπῆρχε πιά ἐλπίδα ἀνακουφίσεως, — νὰ σώσῃ τοὺλάχιστο τοὺς ἀδελφούς του, εἰδοποιῶντάς τους γιὰ τὸ τι τοὺς περίμενε κι' αὐτούς, ἂν δὲν προλάβαιναν νὰ μετανοήσουν.

Ὁ Λάζαρος παρηγοριέται, ἀνταμείβεται ἐδῶ — τοῦ εἶπε ὁ Ἀβραὰμ — κι' ἐσὺ ὑποφέρεις, πληρώνεις τὴν ἐκλογὴν ποὺ ἔκαμες. Κι' ὁ πλούσιος τότε παρακάλεσε τὸν πατριάρχη νὰ στείλῃ τὸν Λάζαρο πίσω στὴ γῆ, στοὺς ἄφρονες ἀδελφούς του, γιὰ νὰ τοὺς ξυπνήσῃ ἐγκαίρως ἀπὸ τὴν πλάνη τους, νὰ τοὺς βγάλῃ πρὶν εἶναι ἀργὰ πλέον ἀπὸ τὸ σκοτάδι τους.

Ἡ ἀμαρτία, ὅταν δὲν προσέξει κανεὶς στὴν ἀρχὴ καὶ τὴν ἀφήσῃ νὰ τὸν κυριεύσῃ, δὲν μένει ἄπραγη. Κάνει ἐκεῖνο, ποὺ τῆς εἶναι ἀπ' ὅλα πιὸ ἀπαραίτητο. Βυθίζει τὸν νοῦ καὶ τίς αἰσθήσεις στὸν ζόφο, νευροκοπεῖ τίς καλὲς διαθέσεις τῆς ψυχῆς, ἀχρηστεύει τοὺς ἀγαθοὺς λογισμοὺς, πνίγει τὴν προαίρεσι πρὸς τὸ καλὸ. Ὁ πλούσιος εἶχε λάψει ἀπὸ καιρὸ νὰ σκέφτεται τὴν ψυχὴν του, εἶχε ἀφεθῆ στὴν πλανερῆ αἴσθησι, ὅτι τὸ πᾶν ἦταν οἱ ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου αὐτοῦ κι' ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ὑπῆρχεν ἔξω τους. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν τοῦ ἔλεγε τίποτε στὴν καρδιά του τὸ θέαμα τοῦ Λαζάρου οὔτε τὰ διδάγματα τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν εὗρισκαν ἀπήχησι μέσα του. Δὲν ἤξερε ν' ἀκούῃ, δὲν ἤξερε νὰ προσέχη, δὲν ἤξερε νὰ ἀκολουθῇ παρὰ τὰ προστάγματα τοῦ Διαβόλου.

Ὅποιος κάνει τὴν ἀμαρτία — λέγει ἡ Γραφὴ καὶ τὸ μαρτυρεῖ τρανότατα ἡ πείρα — γίνεται στὸ τέλος δοῦλός της, ὀλότελα ὑποχείριός της. Δὲν ἔχει πλέον δική του θέλησι, δικούς του λογισμούς. Κατορθώνει ἔτσι νὰ μὴ βλέπῃ καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται μιὰ τόσο μεγάλη ἀλήθεια, ὅπως εἶναι τὸ γεγονόςὸς ὅτι τὰ παρόντα παρέρχονται καὶ τὰ διαδέχεται ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ, ποὺ οἱ ἀποφάσεις της εἶναι αἰώνιες.

Ἄς προσέξουμε, λοιπόν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μήπως συμβῆ καὶ σὲ μᾶς κάτι παρόμοιο. Ὅταν δὲν πολεμᾶμε τὴν ἀμαρτία καὶ τὴν ἀφήσουμε νὰ περάσῃ μέσα μας, τὸ πρῶτο ποὺ θὰ ἐπιζητήσῃ νὰ κάνῃ εἶναι νὰ συσκοτίσῃ τὸν νοῦν μας, νὰ πορώσῃ τὴν καρδιά μας, νὰ τσακίσῃ μέσα μας τὸ κεντρὶ τῆς συνειδήσεως, ποὺ θὰ μᾶς ἔσπρωχνε σὲ μετάνοια, σὲ ἀνάνηψι.

Ὅταν αὐτὸ τὸ κεντρὶ λείψῃ, τότε ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν βρῖσκει ἀνταπόκρισι στὴν ψυχὴν, τότε τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου δὲν τὴν ξυπνοῦν, τότε ἀκόμη καὶ νεκροὶ νὰ γύριζαν — ὅπως εἶπε ὁ πατριάρχης στὸν πλούσιο — καὶ νὰ φανέρωναν τὴν ἀλήθεια, ἡ πορωμένη, ἡ ἀνάισθητη πλέον ἐκείνη ψυχὴ δὲν θὰ ἀνένηψε, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κατανοήῃ.

Κυριακή 9 Νοεμβρίου (Ζ' Λουκά)

(Λουκ. η' 41-56)

«Θυγάτηρ μονογενής ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα... Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα...»
(Στλγ. 42,34)

[Εἶχε μιὰ θυγατέρα κάπου δώδεκα χρόνων... Καὶ μιὰ γυναῖκα ποὺ τῆς ἔτρεχε τὸ αἷμα ἀπὸ δώδεκα χρόνια...]

Τίποτε φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι περιττό, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στὸ ἱερὸ κείμενο τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἀκόμη κι' οἱ πρὸ ἀσήμαντες ἐπιφανειακῆς λέξεις, ἐκεῖνες ποὺ δίνουν τὴν ἐντύπωσι ὅτι τοποθετήθηκαν γιὰ νὰ ἐπιβηθοῦν τὶς ἄλλες ἢ ἀκόμη κι' ὅσες δείχνουν ὅτι δηλώνουν μιὰ τυχαίαν λεπτομέρεια, ἀνακαλύπτει κανεὶς κάποτε, ὅτι κρύβουν ἕναν ἰδιαιτερο νοηματικὸ θησαυρὸ, ἔχουν μέσα τους—σὰν πολύτιμες πυξίδες— ἕνα μικρὸ Εὐαγγέλιο μέσα στὸ Εὐαγγέλιο.

Δύο θαύματα τοῦ Κυρίου ἔχουμε αὐτὴ τὴν ὥρα ἐνώπιόν μας. Τὴν ἴασι τῆς αἰμορροούσης γυναίκος καὶ τὴν ἀνάστασι τῆς μικρῆς κόρης τοῦ ἀρχισυναγῶγου.

Μποροῦμε, βέβαια, νὰ βροῦμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ χρονικὴ τους ἀλληλουχία,— κάμποσα κοινὰ σημεῖα ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ περιστατικά. Καὶ στὰ δύο, παραδείγματος χάριν, ἀμείβεται ἀπὸ τὸν Κύριο ἡ πίστις. Στὸν ἕνα, ἡ πίστις τῆς ἀνόνητης ἄρρωστης, ποὺ τὸν ἄγγισε μέσα στὸν ὄχλο. Καὶ στὸ ἄλλο, ἡ πίστις τοῦ πατέρα, τοῦ Ἰαεῖρου. Ἐπίσης, στὸ πρῶτο θαῦμά του, ὁ Χριστὸς μᾶς διδάσκει, ὅτι εἶναι κάποτε ἀπαραίτητη ἡ ὑλικὴ ἐπαφὴ γιὰ νὰ ἔλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως, ἡ ὁποία, βέβαια, παραμένει πάντα ἡ κυρία αἰτία ποὺ τὸ προκαλεῖ. Καὶ στὸ ἐπόμενο, ἐπίσης, κάνει ὁ ἴδιος ὀλόκληρη διαδρομὴ, μπαίνει στὸ σπίτι τοῦ Ἰαεῖρου, μιᾶ ἀπὸ κοντὰ στὴν νεκρὴ παιδίσκη κι' ἔτσι τὴν ἀνασταίνει, ἐνῶ παντοδύναμος καθὼς εἶναι, θὰ μπορούσε ἀπὸ μακριὰ νὰ φέρῃ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, ὅπως εἶχε κάμει σὲ μιὰ ἄλλη σχεδὸν ὁμοία περιπτώσει, ποὺ ὅλοι τὴ θυμόμαστε: ὅταν σήκωσε τὸν δοῦλο τοῦ εκατοντάρχου. Ἐνα τρίτο κοινὸ σημεῖο, πάλι ἐξῶφθαλμα φανερὸ ἀνάμεσα στὰ δύο θαύματα, εἶναι ὅτι καὶ στίς δύο περιπτώσεις ὁ Ἰησοῦς θεραπεύει κι' ἀποκαθιστᾶ κάτι ποὺ ἀφορᾷ τὸ σῶμα. Θὰ μπορούσαμε δὲ νὰ ἀναζητήσουμε κι' ἄλλα τέτοια παράλληλα στὰ ὁμόζυγα αὐτὰ θαύματα καὶ θὰ τὰ βρῖσκουμε εὐκόλα.

Ἐπάρχουν, ὅμως, καὶ μερικά, ποὺ δὲν προβάλλουν εὐθὺς στὴν ἀντίληψί μας. Ἡ, ἂν προβάλλουν, δὲν βρῖσκουμε εὐκόλα τὸ ὄραϊο νόημά τους.

Ἐνας, λοιπόν, ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κρυμμένους νοηματικούς θησαυροὺς ποὺ ἀπαντῶνται ἀμφίπλευρα στὸ δίπτυχο τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἀς ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴ μας.

Πρόκειται γιὰ τὸν ἀριθμὸ δώδεκα. Ἡ αἰμορροῦσα γυναῖκα, ποὺ ὁ Ἰησοῦς σταμάτησε τὴ ρύσι τῆς, ὁ ἱερός εὐαγγελιστὴς σημειώνει ὅτι εἶχε δώδεκα χρόνια σ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστεια. Ἐξ ἄλλου, ἡ μικρὴ κόρη τοῦ Ἰαείρου, ποὺ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀνέστησε, ἦταν ἡλικίας δώδεκα χρόνων.

Αὐτὲς οἱ ἀντίστοιχες δωδεκαετίες δὲν οἰστροηλατοῦν εὐθὺς τὸν λογισμό μας ν' ἀναζητήσῃ κάποια αἰτία, κάποιον σκοπὸ στὸ γεγονός ὅτι ἀναφέρονται ἀπὸ τὸ θεόπνευστο κείμενο. Μᾶς φαίνεται, ὅτι εἶναι δύο λεπτομέρειες ἱστορικῆς ἀπλῆς φύσεως. Πληροφορῶντας μας, ὅτι ἡ γυναῖκα ἐκεῖνη ὑπέφερε δώδεκα χρόνια ἀπὸ τὴν αἱματόρροια, θέλησε ἴσως ὁ εὐαγγελιστὴς νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι εἶχε ὑποφέρει πολὺ σ' αὐτὴ τὴ δοκιμασία. Ἀναφέροντας ἐπίσης τὴν ἡλικία τῆς μικρῆς ἀναστημένης, ὁ ἱερός Λουκᾶς μπορεῖ νὰ τὸ ἔκαμε γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ πόσο ἰδιαίτερα εὐσυμπάθητος εἶναι ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν τρυφερὴ ἡλικία, πρὸς τὰ παιδιὰ.

Αὐτὰ μπορεῖς νὰ ὑποθέσῃς, ὅταν σταθῆς μπροστὰ στις δύο παράλληλες δωδεκαετίες τῆς σημερινῆς περικοπῆς, στὰ χρόνια τῆς ἡλικίας ποὺ εἶχε ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου καὶ στὰ χρόνια κατὰ τὰ ὁποῖα ὑπέφερε συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια τῆς ἡ αἰμορροῦσα γυναῖκα.

Ἀλλὰ ἡ κάθοδος στὸ χρυσορυχεῖο τῶν εὐαγγελικῶν νοημάτων — ὅπως λέγει κάπου ὁ Ὠριγένης — δὲν ἔχει σταμάτημα.

Ἡ θεία οἰκονομία κανόνισε νὰ γίνουν αὐτὰ τὰ δύο θαύματα τὸ ἓνα εὐθὺς μετὰ τὸ ἄλλο, ἴσως καὶ γιὰ τὴν κρύβουσαν τις δύο ἀντίθετες καταστάσεις ποὺ ἦλθε ὁ Χριστὸς ν' ἀντιμετωπίσῃ νικηφόρα στὸν κόσμον, περιπτώσεις ποὺ ἀκριβῶς ὁ ἀριθμὸς δώδεκα, ὁ ἴδιος καὶ στις δύο, σὲ κεντρίζει νὰ προσέξῃς τὴ συντυχία τους ἐδῶ.

Ἡ κόρη τοῦ Ἰαείρου, ποὺ ὁ Χριστὸς ἀνασταίνει, συμβολίζει τὴν ἀνθρώπινη χαρὰ, ποὺ τὴ σταματᾷ μιὰ ὀριστικὴ λύπη. Κι' ὁ Χριστὸς, θριαμβευτὴς πάνω στὸ κακό, ἀνατρέποντας καὶ παραμερίζοντας τὴ λύπη ἐκεῖνη, κάνει ὥστε ἡ χαρὰ νὰ συνεχισθῇ.

Στὰ δώδεκα ἐκεῖνα χρόνια ποὺ ζοῦσε ἡ παιδίσκη, ὥσπου νὰ τῆς κλείσῃ τὰ βλέφαρα ὁ θάνατος, ἦταν γιὰ τοὺς γονεῖς τῆς μιὰ ἀκριβὴ χαρὰ, ἡ μεγαλύτερη ἴσως ἀπὸ τις χαρὲς σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Γιατί, ἀλήθεια, ποιά χαρὰ ἀνάμεσα σ' ὅσες ἡ φυσικὴ κατάστασις ἐπιτρέπει στὸν ἄνθρωπο ν' ἀπολαύσῃ, μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν πατρικὴ καὶ τὴ μητρικὴ χαρὰ γιὰ τὸ παιδί μας;

Μιὰ χαρὰ, λοιπόν, πολὺ ὑψηλὴ πῆρε ἡ θεία οἰκονομία ἐδῶ,

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ὑπὸ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσιοδοτήσεως ἐψηφίσθη τὴν 24ην παρελθόντος τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα «περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων παραμεθοριῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τιμῶν ζητημάτων». Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ κείμενον τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος εὐθὺς ὡς τοῦτο δημοσιευθῆ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ καταστῆ Νόμος τοῦ Κράτους, προβαίνομεν σήμερον εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ Νομοθ. Διατάγματος τοῦ Ὑπουργοῦ Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Βογιατζῆ, λίαν διαφωτιστικῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου Ν.Δ. «περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων

γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἤλθε νὰ ἐξασφαλίῃ ὅλες τὶς εὐλογημένες χαρᾶς.

Ἡ γυναῖκα, ἐξ ἄλλου, ποὺ ὁ Χριστὸς τῆς σταμάτησε τὴ ρύσι τοῦ αἵματος, εἶναι ἓνα σύμβολο τῶν μεγάλων φυσικῶν δεινῶν, ποὺ μαστίζουσι τὸ ἀνθρώπινο γένος σὰν συνέπειες τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀπαλλάσσει μὲ τὴν πανσθενῆ χάρι του.

Τὰ δώδεκα ἐκεῖνα χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα ἄδειαζαν ἀδιάκοπα οἱ φλέβες τῆς αἰμορροούσης, τὰ γέμιζε ἓνας πόνος μεγάλος, μιὰ δυστυχία φρικτῆ. Ἦταν ἓνα εἶδος παρατεταμένου θανάτου, ποὺ συνώψιζε ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ποὺ τὰ ἀντιπροσώπευε. Καὶ βλέπεις ἐδῶ, ὅτι τὴν παρατεταμένη καὶ πυκνὴ αὐτὴ θλίψι ὁ Ἰησοῦς τὴ σταματᾷ.

Δώδεκα ἔτη εἶναι ὁ χρονικὸς κύκλος, ποὺ τριγυρίζει αὐτὰ τὰ δύο σύμβολα: τῆς χαρᾶς, ποὺ ἐξασφαλίζει ὁ Ἰησοῦς. Καὶ τοῦ πόνου, ποὺ σταματᾷ ὁ Ἰησοῦς.

Τί ἄρα νὰ θέλῃ νὰ πῆ ὁ ἰσοστάσιος αὐτὸς χρόνος διαρκείας στὶς δύο περιπτώσεις; Ἴσως ὄχι τίποτε ἄλλο παρὰ αὐτό: ὅτι δὲν εἶναι λιγώτερη ἢ χαρὰ ἀπὸ τὸν πόνον στὸν κόσμον κι' ἀντίστροφα.

Σ' αὐτές, λοιπόν, τὶς ἰσομεγέθεις καταστάσεις ἤλθε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ κἀνῃ ὥστε ἢ μία νὰ ἐξαφανισθῆ κι' ἢ ἄλλη νὰ συνελθῆ.

Ἴδου ἓνα ἀπὸ τὰ κρυφὰ διδάγματα, ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὶς σχέσεις τῶν δύο σημερινῶν θαυμάτων, διδάγμα ποὺ τὸ φωτίζει μία ἀσημαντὴ φαινομενικὰ λέξις, ὁ ἀριθμὸς δώδεκα.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

παραμεθορίων Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ζήτημάτων».

**Πρὸς τὴν Εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν
τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος.**

1. Μετὰ τὴν ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον λειτουργίαν τῶν ἑπταταξίων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ Ἀνωτέρων καὶ Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων (Α.Ν. 540) 1945 (Φ.Ε.Κ. 230) Α', Α.Ν. 807) 1945 (Φ.Ε.Κ. 323 Α') Σ.Ν.Δ. 445) 1947 (Φ.Ε.Κ. 217) Α', συνεπληρώθησαν διὰ πτυχιούχων αὐτῶν — ἐχόντων κατὰ νόμον τὰ προσόντα χειροτονίας καὶ διορισμοῦ εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις — ὑπὲρ τὰς 3000 κενὰ ἐφημεριακὰ θέσεις, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ὁ πόλεμος καὶ ἡ κατοχὴ.

Παρὰ ταῦτα ὅμως προέκυψαν καὶ νέαι ἐφημεριακὰ ἀνάγκαι ἐν Βορείῳ Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ταῖς παραμεθορίοις περιοχαῖς. Αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησιαστικά, Διοικητικά καὶ Στρατιωτικά Ἀρχαί, διαπιστώσασαι ἐγκαίρως τὴν παρατηρουμένην ἔλλειψιν ἐφημερίων εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ αἱ πλέον νευραλγικαὶ περιοχαὶ τῆς χώρας, τονίζουσι τὴν ἀνάγκην τῆς ταχείας πληρώσεως τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν περιοχῶν τούτων.

Ἐπειδὴ διὰ λόγους ἐθνικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ὅπως ἐξακολουθήσωσι παραμένουσαι κεναὶ αἱ ἐφημεριακὰ θέσεις τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν, ἀνέφικτος δὲ τυγχάνει ἡ δι' ἀποφοίτων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων ἄμεσος ἱκανοποίησις τῆς ἐπιγούσης ταύτης ἀνάγκης, κρίνεται ἐπιβεβλημένον ἐκ τῶν πραγμάτων, συμφωνούσης πρὸς τοῦτο καὶ τῆς διοικουσης Ἐκκλησίας, ὅπως κατ' ἐξαιρέσειν ἐπιτραπῇ δι' ἐν μόνον ἔτος ἢ πλήρως εἰς τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν παραμεθορίων περιοχῶν καὶ διὰ μὴ ἀποφοίτων τῶν σχολείων Ἐκκλ. Ἐκπαιδύσεως, ἀλλὰ κεκτημένων ἐπαρκῆ γραμματικά προσόντα, ἐφιεμένων νὰ ἱερωθῶσι.

Ὅθεν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀνὰ χεῖρας νομοσχεδίου παρέχεται ἡ εὐχέρεια τῆς κατὰ παρέκκλισιν ἐκ τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων καὶ ἐπὶ ἐν μόνον ἔτος ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας εἰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις χωρίων παραμεθορίων Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν ἐχόντων πτυχίον Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἢ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἀπολυτήριον τῶν τέως Ἑλληνικῶν σχολείων ἢ ἐνδεικτικὸν β' τάξεως ἐξατάξιου Γυμνασίου, ἅμα δὲ λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων μετακπαίδευσιν αὐτῶν εἰς Ἀνώτερα Ἐκκλ. Φροντιστήρια, τὸ δὲ διὰ τὴν μὴ μετάθεσιν των εἰς ἐνορίας ἄλλων Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νομοσχεδίου προβλέπεται ἡ παροχὴ εἰδικοῦ ἐπιδόματος 1) 2 ἐπὶ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ των εἰς τοὺς ἐφημερίους τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς ἐνορίας χωρίων μέχρι 70 οἰκογενειῶν τῶν παραμεθορίων Ἱ. Μητροπόλεων, ἵνα ὑπάρξῃ ἡ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ οἰκονομικὴ αὐτῶν ἐξασφάλι-

σις, λαμβανομένου υπ' ὄψει ὅτι οἱ ἐν λόγῳ Ἰερεῖς θὰ ζῶσιν εἰς περιοχὰς οικονομικῶς ἀσθενεῖς καὶ νευραλγικάς.

II. Λόγῳ τῆς παρουσιαζομένης ἀνάγκης πληρώσεως ἐφημεριακῶν θέσεων εἰς Βόρειον Ἑλλάδα κρίνεται σκόπιμον ὅπως ληφθῇ πρόνοια χορηγήσεως ἐπιδόματος ἐπὶ τοῦ μισθοῦ μέχρι τοῦ 1)2 τοῦ μηνιαίου ταιούτου τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἀλλὰ μὴ καταγομένων ἐξ αὐτῆς καὶ ἐχόντων τὰ προσόντα χειροτονίας, ἵνα οὕτω προσελκυσθῶσι πολλοὶ ἐκ τούτων καὶ δεχθῶσιν ἐφημεριακὰς θέσεις μακρὰν τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς των. Ἐπίσης πρὸς τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ κατάπαυσιν τοῦ παρουσιαζομένου ἀτόπου τῆς ὑπὸ ἀγάμων κληρικῶν ἐπιδιώξεως καὶ ἐπιτυχίας διορισμοῦ εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἰ. Μητροπόλεων Θεσσαλονίκης καὶ Ἀττικῆς κρίνεται σκόπιμος ἡ καθιέρωσις προϋπηρεσίας τούτων εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ δὴ τῆς Βορείου Ἑλλάδος, πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματος τοποθετήσεως εἰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν προνομιακῶν θέσεων τῶν Μητροπόλεων τούτων.

Πρὸς κατάπαυσιν ἐπίσης τοῦ παρουσιαζομένου κακοῦ τῆς καθ' ὑπερριθμίας τοποθετήσεως ἐφημερίων εἰς ἐνορίας προνομιακὰς, καθ' ἣν στιγμὴν ὑπάρχει ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀνάγκη πληρώσεως ἐφημεριακῶν θέσεων, δέον ὅπως ληφθοῦν σχετικὰ περιοριστικὰ μέτρα. Τὴν ρύθμισιν τῶν ὡς ἀνωτέρω θεμάτων ἀποσκοποῦμεν διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀνὰ χειρας νομοσχεδίου.

III. Ἐν τῇ πόλει Βεροίας ὑπάρχουσιν ἀστικά ἀκίνητα ἀνήκοντα κατὰ κυριότητα εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς πόλεως ταύτης περιελθόντα αὐτοῖς ἐκ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν περιουσιῶν τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑφισταμένων Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν (Βακουφικά). Ταῦτα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κατέχονται ὑπὸ ἐνοικιαστῶν, ὄντων κατὰ κανόνα πτωχῶν ἀκτημόνων γηγενῶν οικογενειάρχων.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ναοὶ ἐπιθυμοῦν τὴν ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας των ταύτης δι' ἐκποιήσεώς της καὶ ἀγορᾶς ἐκ τοῦ προϊόντος της ἐτέρων προσοδοφόρων ἀκινήτων, πρὸς ἐπαύξησιν τῶν ἐσόδων των, διότι σήμερον ἐλάχιστα εἰσπράττων ἐκ τῶν ἐνοικιοστασιακῶν ἐνοικίων των καὶ διότι ἡ περιουσία αὕτη καταστρέφεται.

Οἱ κατέχοντες ταῦτα ἐνοικιασταὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀγοράσωσι ταῦτα, ἵνα ἀποκτήσωσι μόνιμον στέγην, ἀλλ' ἡ ἐκποίησης τούτων κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν (ἄρθρον 43 Α.Ν. 2200)1940 γίνεται διὰ πλειοδοτικῆς δημοπρασίας καὶ οὕτω δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ συμμετοχὴ εἰς αὐτὴν τῶν κατεχόντων ἐνοικιαστῶν, ὄντων πτωχῶν οικογενειάρχων καὶ οὕτω ταῦτα περιέρχονται εἰς τρίτους πλειοδότας.

Οἱ ναοὶ δυστάζουσι νὰ προβαίνωσιν εἰς ἐκποιήσεις πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας δυσμενῶν καταστάσεων εἰς βάρος πτωχῶν οικογενειῶν κινδυνευουσῶν νὰ εὐρεθῶσιν ἄνευ στέγης. Οἱ μισθωταὶ τούτων προθυμοποιοῦνται νὰ ἀγοράσωσι ταῦτα, ἀλλ' αἰτοῦνται τὴν ἄνευ δημοπρασίας ἀγορὰν των μετ' ἐκτί-

μησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων, τὰ ὅποια κατέχουσι, τὴν λύσιν δὲ ταύτην δὲν ἀποκροεῖ ἢ οἰκεία Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, προκειμένου νὰ τακτοποιήσῃ ἐν χρονίζον κοινωνικὸν ζήτημα.

Τὴν τακτοποίησιν τοῦ ζητήματος τούτου, καθ' ἡμᾶς δικαίαν, προβλέβεται τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀνά χειρας νομοσχεδίου.

Ἡ ἐκ τοῦ παρόντος νομοσχεδίου προκαλουμένη ἐπιβάρυνσις εἰς τὸν χρηματικὸν λογαριασμὸν κεφάλαιον πρὸς μισθοδοσίαν Ἐφημεριακοῦ Κλήρου (ἄρθρ. 1—2 3) δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ 4 ἑκατ. δραχμῶν.

Δοθέντος ὅτι τὸ παρὸν νομοσχέδιον ρυθμίζει θέματα τὰ μέγιστα ἀπασχολοῦντα τὴν τε Πολιτείαν καὶ Ἐκκλησίαν, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὅπως τοῦτο χαρακτηριζόμενον ὡς ἐπεῖγον ψηφισθῇ παρ' ὑμῶν ὡς ἔχει.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1958.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας
καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργός

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Βουλευτὴς Εὐβοίας

— Ὑπὸ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐψηφίσθη ὡσαύτως Νομ. Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου Ἰδρύεται Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Τὸ κείμενον τοῦ ἐν λόγῳ Ν. Διατάγματος θὰ δημοσιεύσωμε εὐθὺς ὡς τοῦτο δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε ἀπενεμήθησαν εἰς ἡσφαλισμένους αὐτοῦ αἱ κάτωθι συντάξεις:

1) Αἶδες. Ἀντώνιον Μελετίδην Ἐφημέριον Ζαγοροχωρίου Βερροίας ἐκ δραχμῶν 797 μηνιαίως, ἀπὸ 1-8-1958. Ἐχορηγήθη ἐφ' ἀπαξ βοήθημα ἐκ δραχμῶν 12.103.

2) Αἶδες. Γεώργιον Κοσμαδάκην Ἐφημέριον Ἡρακλείου Κρήτης ἐκ δραχμῶν 710 μηνιαίως, ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1958. Ἐχορηγήθη ἐφ' ἀπαξ βοήθημα ἐκ δραχμῶν 12.912.

— Μετεβιβάσθη ὡσαύτως ἡ σύνταξις τοῦ ἀποβιώσαντος Ἐφημερίου Χριστοδούλου Γραμματικοῦ, Ἰ. Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν, εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ Εὐαγγελίαν ἐκ δραχμῶν 500 μηνιαίως, ἀπὸ 2 Ἰουλίου 1958.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αιδεσιμώτατον Α. Π. Π. Ἄρταν. Ὡς ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς τὸ Τ.Α.Κ.Ε αἱ δηλώσεις βαπτίσεων καὶ γάμων δὲν πρωτοκολλοῦνται, οὔτε ἐπικαλλᾶται τριδραχμον κληρικώσημον. Καταχωροῦνται μόνον εἰς τὰ οἰκεία βιβλία βαπτίσεων καὶ γάμων. Αἰδεσιμώτατον Α. Χ. Χ. Ἡ διεύθυνσίς σας ἐτακτοποιήθη. Τὰ δικαιολογητικά τῆς συντάξεώς σας παρελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ τμήμα Δικαστικοῦ πρὸς ἔλεγχον. Ἡ ἔκδοσις τῆς συντάξεώς σας θὰ ἀναγγελθῇ ἐν καιρῷ ἀπὸ τῆς στήλης τῶν «Εἰδήσεων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.». Αἰδεσιμώτατον Διοῦνύσιον Πέτροπουλον. Ἐχετε δίκαιον ὅταν γράφατε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συνδρομὴ τοῦ κράτους διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἠθικῆς ὑγείας τῆς νεολαίας. Ἡ Ἐκκλησία πράττει καὶ πρέπει νὰ πράττῃ πᾶν ὅ τι εἶναι δυνατόν, προκειμένου νὰ διαφυλάξῃ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἀπὸ ἐπιβλαβεῖς ἐπιρροάς. Ἡ «Ἐκκλησία» ἔχει ἀσχοληθῆ ἑπανελημμένως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔχουν δὲ γραφῆ ἑσχάτως εἰς αὐτὴν πλεῖστα ἄρθρα καὶ σημειώματα. Ἀκόμη καὶ εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον διὰ τοῦ κυρίου ἄρθρου τῆς ἐπανερχεται ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων, ζητοῦσα τὴν χωρὶς χρονοτριβὴν βοήθειαν τῆς Πολιτείας.— Αἰδεσιμώτατον Ζήσην Ρουγίδην Νεστόριον Καστορίας. Παρακαλοῦμεν, ὅπως διὰ νέας ἐπιστολῆς σας, μᾶς γνωρίσητε τὴν χρονολογίαν γεννήσεώς σας, δεδομένου ὅτι αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματά σας.— Αἰδес. Ἄντωνιον Βελούδην, Ἀγκίστριον Αἰγίνης. Τὰ δικαιολογητικά σας εὐρίσκονται εἰς τὴν Δικαστικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. πρὸς ἔλεγχον. Ἡ ἔκδοσις τῆς συντάξεώς σας θὰ ἀναγγελθῇ ἀπὸ τὴν στήλην τῶν εἰδήσεων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.— Αἰδес. Θεολόγον Τ. Κατὰ τινα πληροφορίαν τὰ Κατώτερα Ἐκκλησιαστικά Φροντιστήρια δὲν πρόκειται νὰ λειτουργήσουν τὸ ἐπόμενον ἔτος. Διὰ τὸ Ἄνωτερον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς πρέπει νὰ ἔχετε ἀπολυτήριον Γυμνασίου καὶ συμπεπληρωμένον τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας σας. Εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» οὐδὲν ὀφείλετε. Ἱεροψάλτην Β. Α. Ν. Ἐφ' ὅσον καταβάλετε ἀσφάλιστρα θὰ λάβετε σύνταξιν. Εἰς τὸ πρόσωπόν σας συντρέχουν ἄλλωστε καὶ αἱ λοιπαὶ προϋποθέσεις τῆς συνταξιοδοτήσεως.— Ἱερομόναχον Λαυριώτην. Ἐφ' ὅσον ἔχετε ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν 35 ἐτῶν θὰ συνταξιοδοτηθῆτε. Θετὰ τέκνα δὲν λαμβάνουν σύνταξιν. Χαρ. Κρητικόν, Κρήτην. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημά σας εἶναι ἡ ἐξῆς. Ὁ πυρὴν καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς Ἀκολουθίας τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων παθῶν ἀνάγονται εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην λειτουργικὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ἡ λειτουργικὴ πράξις αὕτη περιελάμβανε πρὸ πάντων τρία τμήματα. Πρῶτον περιελάμβανε τὴν μετ' ἁμαρτῶν, ἀναγνωσμάτων καὶ προσευχῶν νυκτερινῶν λιτανείαν. Αὕτη ἐξεκίνει ἀπὸ τὸ Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ κατέληγεν εἰς τὸν ναόν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου. Ἐπειτα ἡ πράξις αὕτη περιεῖχε τὴν προσκύνησιν τῶν λειψάνων τοῦ Τι-

μίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ. Τέλος περιελάμβανε τὰ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς Σταυρώσεως λεγόμενα ἀναγνώσματα καὶ προσευχάς. Ἡ ἱεροσολυμιτικὴ λειτουργικὴ πράξις αὕτη, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βυζαντινοῦ Τυπικοῦ, ὠδήγησεν εἰς τὴν κατὰ τὸν 9^{ον} ἡδὴ αἰῶνα διαμόρφωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς σημερινῆς Ἀκολουθίας τῶν Παθῶν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Οἱ κίνδυνοι τοῦ πνευματικοῦ. — **Χ.**, Ἀδελφικὰ Γράμματα. — **Ἰωάννου Μόσχου**, «Λειμών» (Ἀποσπάσματα - Μετφρ. **Θεοδόση Σπεράντσα**). — **Βασ. Ἡλιάδης**, Ὁ Πολιοῦχος τῆς Θεσσαλονίκης, ὑπέρμαχος τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας. — **Ἀνθίμου Θεολογίτου**, Πνεῦμα καὶ Τέχνη. — **Φ. Κόντογλου**, Ἀπὸ τὸ βίβλιον Συμεῶν τοῦ νέου Θεολόγου. — **Βασ. Μουστάκη**, Κηρύγματα εἰς τὰ Εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν [τοῦ ἔτους. — Εἰδήσεις. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδονται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὀδὸς Φιλοθέης 19—Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.